

Sveriges största tidning om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº5 2022

En tidning från
IOGT-NTO

5
bubblare
till nyår

Tema
Brottsplats
Öresund

I fokus
10 myter om
beroende

Vit jul
Nyktra vuxna
bästa julklappen

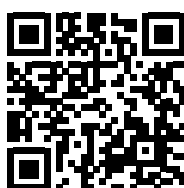
→
"Det är vi
som sätter
visionen."

Eldsjälen

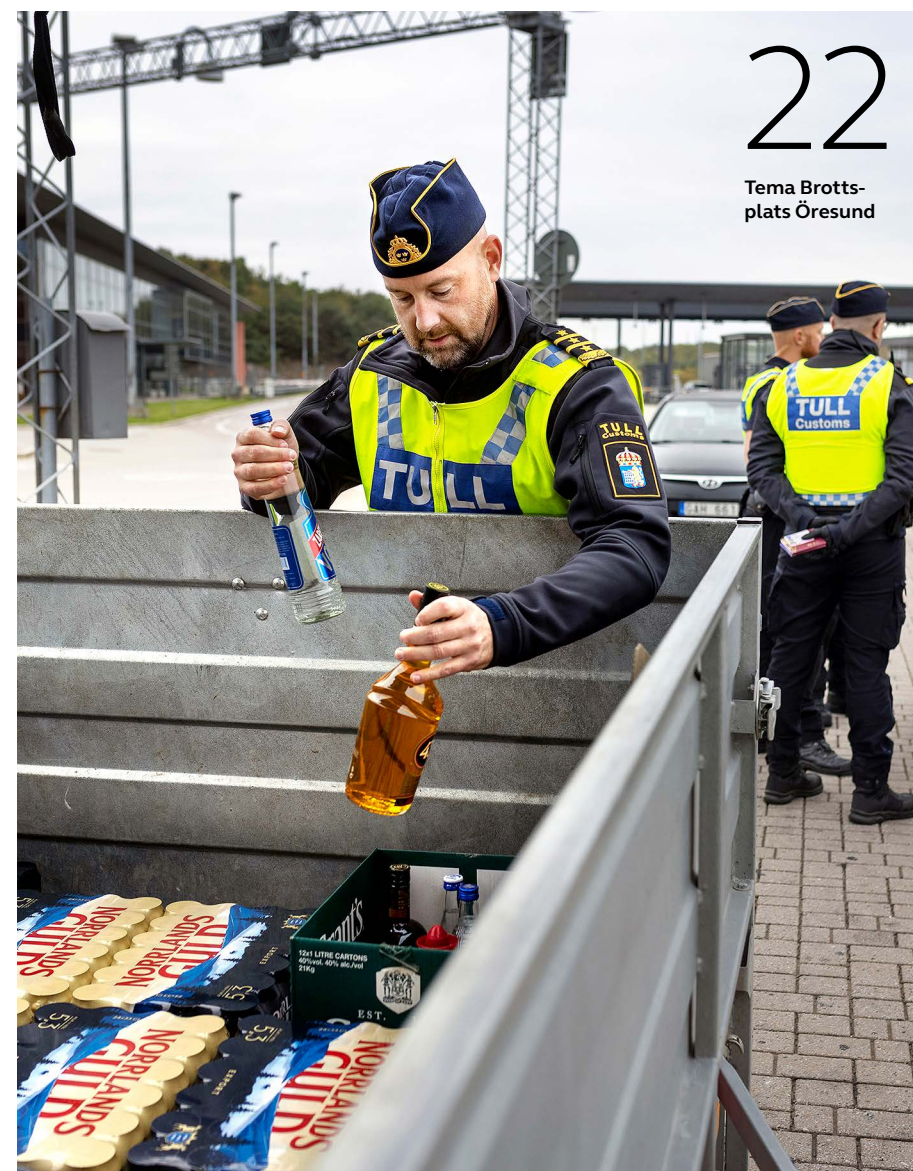
Farida al-Abani uppmuntrades tidigt att ha åsikter

Gott Nytt År! önskar Accent

Följ med i vad som händer på accentmagasin.se
– om du prenumererar på Accents nyhetsbrev
får du veckans nyheter per mejl på fredagar.

Innehåll #5 2022

22

Tema Brottps-
plats Öresund

Ledare

- 4 **Alkoholpolitik** för allas skull.

Röster

- 5 **Avkriminalisering** "Sverige behö-
ver inte kostsamma utredningar."

Politik

- 6 **Thailand** "Försäljningen av
cannabis har exploderat".
7 **Alkohol** "WHO:s nya ramverk
är banbrytande."
8 **Cannabis** Klinik skrev ut cannabis
till barn.
9 **Kommentaren** Sverige har
kastat ledartröjan.

Forskning

- 16 **Alkohol** 70-plusmän dricker
farligt mycket.
18 **Polisen** Kör hellre till vård
än bötfaller.
19 **Forskaren** Sara Wallhed Finn
har många järn i elden.

I rörelse

- 42 **Vit jul** Nyktra vuxna den bästa
julklassen.
43 **Medlemmen** Bo "Boa" Axelsson.
44 **IOGT-NTO-rörelsen** "Nu spänner
vi bågen".
47 **Gösta Vestlund** Nu hyllas hans
gärning med antologi.

Reportage

- 10 **Porträttet** Farida al-Abani upp-
muntrades tidigt att ha åsikter.
20 **Demokrati** "Vi har varit för naiva",
säger forskaren Patrik Bremdal.
22 **Tema** Brottpsplats Öresund. Om
smuggling och sociala medier.
31 **Drogtester** Barn till låginkomst-
tagare testas oftare – och är
oftare oskyldiga.
32 **I fokus** Forskaren Joar Gutestam
avlivar tio myter om beroende.
34 **Ny bok** Läkaren Christian Unge
skriver om sin far: "Det var
totala skygglappar."
36 **Alkohol i relationen** "Var bara
tvungen att reda ut det direkt."
48 **Test** Bästa nyårsbubblorna.
52 **Tunnbrödsbak** "Gemenskapen
är viktigast."

Ordföranden

- 56 **Lucas Nilsson** Du är en del
av lösningen.

Foto: Viktor Gårdsäter

"Bubblorna
är det bra
fart på."

Accents panel testar
bubbel inför nyårsafton.
Sid 48.

Foto: Kajsa Juslin

52 Gemenskapen är
viktigast när Nytt
och nöje bakar tunnbröd.

36 **Anna Carlstedt**
och Magnus
Hafström om alkoholens
roll i deras förhållande.

Alkoholpolitik för allas skull

dagarna har det rasats över den aviserade höjningen av alkoholskatten – skatten på öl och vin höjs från årsskiftet med 5 procent, sprit med 1 procent. Den totala alkoholskatten motsvarar förstås inte på långa vägar de kostnader som alkoholens skadeverkningar kostar samhället i form av sjukdomar, olyckor, våld, skadegörelse, och mänskligt lidande. Ur det perspektivet så är det väl magstarkt att påstå att den i sammanhanget blygsamma höjningen ”bara leder till mindre lyckliga människor”.

Det är lika patetiskt som gnället över att det inte serverats alkohol-öl på fotbolls-vm. Som om problemet i Qatar är att alkohol är förbjudet. Avsaknaden av mänskliga rättigheter för stora delar av befolkningen, och den mycket repressiva politiken mot kvinnor, homosexuella och gästarbetare i landet verkar inte bekymra fotbollshöjdarna i någon högre grad. Men om de inte serveras alkohol-öl på arenan, då j-ar blir det liv i luckan.

Så stark är alkoholnormen fortfarande att de röst- och resursstarka i världen utan att skämmas kan hävda sina egna lyxbehov utan hänsyn till, och på bekostnad av, alla andra. Det är därför en stark,

konsekvent och restriktiv alkoholpolitik behövs. För att stå emot egoisterna och de enorma vinstintressena och värna de många, de ofödda, och de som av olika skäl inte kan göra sin röst hörd. För alkoholpolitik handlar om människor, om oss.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

”Så stark är alkoholnormen fortfarande att de röst- och resursstarka i världen utan att skämmas kan hävda sina egna lyxbehov.”

Ulrica väljer

Högst upp på önskelistan står en vit julhelg åt alla, en jul med värme, gemenskap, och nyktra vuxna.

Vi minns med värme hockeylegendaren Börje Salmings viktiga insats som ambassadör för IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit jul.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 28 november

Ulrica Ambjörn
Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Eva Ekeröth
Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Johanna Andersson
Reporter
073-372 62 53
johanna.a.hjerpe@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag
Farida al-Abani
Foto: Filip Erlind

Bildbehandling
Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm
Mejl accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se
IOGT-NTO:s förbundskansli
Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38, Stora
Essingen, Stockholm, www.iogt.se
Annonsbokning accent@iogt.se
Tryck Stibo, Katrineholm.
Obeställt material Tidningen svarar
inte för insända, obeställda texter
och bilder, samt förbehåller sig
rätten att redigera insänt material.
Lagring Allt material i tidningen
Accent lagras och kan publiceras
elektroniskt. Icke anställda måste
meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering.
I princip publiceras inget material
med sådant förbehåll.
ISSN 0345-0406.
Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se
08-672 60 38

SVERIGES
TIDSKRIFT

Röster

”Sverige behöver inte kostsamma utredningar”

Även på IOGT finns de som vill utreda en avkriminalisering av droger. Den 25 oktober hänvisade till exempel Johanna Andersson till forskaren Björn Johnsson som hävdar att många blandar ihop en avkriminalisera men en legalisering. Det tror inte jag man gör.

Man får aldrig glömma att långt ifrån alla som använder narkotika är missbrukare. Gruppen droganvändare är ingen homogen grupp. Att måla upp en stereotyp bild av droganvändare som socialt utsatta, missförstådda hjälpbehövande ungdomar är därför helt fel och förminskar problemet. Vård är inte lösningen för problemet med alla dem som partyknarkar och inte har ett missbruk. Drogpåverkade skapar trafikolyckor med mera ändå.

Björn Johnsson pekar på att många som döms för drogpåverkan även har andra problem. Jag instämmer i att det finns stora brister inom

skolan, vården och familjesituationen för många ungdomar, men vården för psykisk ohälsa blir inte bättre om polisen kan strunta i narkotikaanvändarna. Vården för psykisk ohälsa, skolan och stöd till familjer kan bli mycket, mycket bättre även utan en avkriminalisering av droger för eget bruk.

En avkriminalisering av droger för eget bruk sviker oss som lever i mer utsatta miljöer. Här får även en avkriminalisering stora konsekvenser. Det är många som lever med stora problem i utsatta områden som inte tar till droger. Det är tungt för oss i flerfamiljshus att leva med droganvändande grannar. Det är obehagligt att tvingas dela hiss med en drogpåverkad, speciellt för barnfamiljer. Andra problem är cannabisrök som sprider sig till grannlägenheter i flerfamiljshus genom ventilationssystem och via balkongrökning. Det är redan idag ett problem, men om

Foto: Istockphoto

användandet av droger inte längre skulle vara brottsligt kommer bostadsansvariga helt sakna möjligheter att få stopp på det. En avkriminalisering är därför ett svek mot oss övriga som tvingas leva i stora lägenhetskomplex.

Att skapa utredningar kostar pengar och resurser som kan användas bättre speciellt i den här typen av problem där man redan vet så mycket. Det Sverige behöver är inte fler kostsamma akademiska byråkrater som gör utredningar, Sverige behöver handling!

Ulla Niskanen, före detta lärare, trebarnsmamma

”Kunskap är makt”

Svar: Accents uppdrag är att bevaka IOGT-NTO:s frågor för medlemmarnas räkning. Med kunskap, fakta och argument kan medlemmarna själva bilda sig en uppfattning i olika viktiga frågor. Kunskap är makt heter det, och det innebär att kunna ta del av och värdera olika sidor i en fråga. Vare sig som reporter eller läsare håller man alltid

med en intervjuperson, men kan ändå ha nytta av att ta del av fakta och argument. Av dessa skäl fick Accents reporter i uppdrag att intervjua Björn Johnsson, en etablerad forskare inom området.

I dagsläget är det inte heller aktuellt att utreda en avkriminalisering av eget bruk. Däremot vill många se en utvärdering av vilka

konsekvenser kriminaliseringen 1988 har haft, för såväl individer som samhälle. Något som även Peter Moilanen, chef för Narkotikapolitiskt center, NPC (där IOGT-NTO är medlem), har efterlyst (och vilket Accent tidigare rapporterat om). Att utvärdera en kriminalpolitisk åtgärd borde rimligtvis ge ett stabilare underlag för effektiva och rättssäkra åtgärder i narkotikapolitiken för framtiden.

Ulrica Ambjörn
Chefredaktör

Ur flödet

En runda till Fram till den 18 december visar svtplay.se den omdiskuterade och Oscarprisade danska dramakomedin *En runda till* som hade svensk premiär 2021. Gymnasieläraren Martin och hans kollegor bestämmer sig för att testa en teori som går ut på att människan presterar som bäst med en halv promille alkohol i blodet. Det börjar med klassisk fyllehumor, men skrattet fastnar snart i halsen. Manus och regi av Thomas Vinterberg.

Foto: Henrik Ohlsten

”Det är skandalöst faktiskt! Vi har varit med om detta i flera omgångar, men det börjar hända oftare nu.”

Sven Andréasson, alkoholläkare och professor vid Karolinska institutet, om att medicin mot alkoholberoende tagit slut på apoteken (Dagens Nyheter 14 november).

Foto: Karolinska Institutet

Mest läst vecka 47 på accentmagasin.se

- 1 ”Skilj på legalisering och avkriminalisering”
- 2 De vill göra nykter AW mainstream
- 3 ”Försäljningen av cannabis har exploderat”
- 4 Spritreklam på svensk ambassad
- 5 Självmedicinerar med cannabis

Stor ökning av rattfulla

Trafik Enligt Tullverket har antalet rattfulla ökat kraftigt och var tredje är yrkeschaufför. – När det gäller lastbilsförare är det oftast amfetamin. De tar det för att hålla sig vakna. De kan köra i upp till tjugo timmar i sträck. Hade de haft kollektivavtal hade det aldrig accepterats, säger Oscar Lindvall, Tullverket.

Johanna Andersson

”WHO:s nya ramverk banbrytande”

Alkohol Maik Dünnebier, Movendi, är mycket nöjd med det ramverk till alkoholhandlingsplan som WHO Europa har antagit.

– Det är banbrytande för Europaregionen, men även för alkoholpolitiken i hela världen. Det blev precis så bra som vi hoppats. En riktig framgång, säger han.

För första gången någonsin är folkhälsan ensamt i fokus – inga handels- eller jordbruksintressen har tagits hänsyn till.

Ramverket ska vara ett stöd för länder att prioritera evidensbaserade åtgärder i sin alkoholpolitik, som att höja skatter och priser, minska tillgängligheten, begränsa marknadsföring, förbättrad hälsoinformation (främst på förpackningar), förbättra vården och ge stöd till lokalsamhället.

Eva Ekeröth

”Skilj på legalisering och avkriminalisering.”

Forskaren Björn Johnson anser att begreppen blandas ihop. Legalisering gör hanteringen av en drog laglig, medan avkriminalisering gör bruket ostraffbart.

”Försäljningen av cannabis har exploderat”

Sedan Thailand ändrade lagen har antalet försäljningsställen av cannabisprodukter ökat snabbt. De säljs i såväl marknadsstånd som vanliga butiker.

TEXT Eva Ekeröth

Thailand IOGT-NTO-medlemmen Sten Rollander från Söderhamn är i Thailand för att besöka sin flickvän. Där har han varit många gånger, senast i april i år, men den här gången är det mycket som är annorlunda.

– Vi åkte till Koh Phangan några dagar och noterade att cannabisförsäljningen exploderat sedan lagändringen i somras. Som jag förstår det var den ett misstag. Man avsåg att legalisera medicinsk cannabis, men i själva verket blev allt legaliserat, säger han.

Sten Rollander såg försäljning på alla möjliga ställen.

– Cannabis går att köpa i både marknadsstånd och vanliga butiker. Butikerna har ofta ett klistermärke med ett cannabislöv på dörren, eller en planta i en kruka utanför, så att man ska veta att de säljer. Det kan vara vilken typ av butik som helst, tatuering till exempel. Sedan finns det butiker och torghandlare som

”I Thailand finns nu mat med cannabis, som pizza, brownies och tandkräm. Jag blir alldeles förskräckt.”

Sten Rollander

gör tvärtom, sätter upp ett klistermärke med ett överkorsat cannabislöv för att visa att de inte säljer.

Alla möjliga produkter finns att köpa. – Det finns mat med cannabis, som pizza och brownies. Det finns röktrum och så kallade smoking areas där man kan röka cannabis. Jag blir alldeles förskräckt över utvecklingen, säger han.

Han undrar hur turismen kommer att påverkas.

– Det här lockar ju bara folk som vill köpa cannabis. Det är väl inte sådana turister Thailand ska ha? Det är ju barnfamiljer som brukar åka hit.

Även i folks trädgårdar såg han plantor. – De kanske odlade tidigare också, men gömde undan plantorna. Nu stod de i alla fall fullt synliga. Det har jag inte sett tidigare.

Även i Bangkok såg han samma utveckling.

– Det var likadant där. I Ubon Ratchathani i norra Thailand, där jag är nu, märks inget av detta, åtminstone inte ännu.

Johan Bengtsson, programansvarig på IOGT-NTO-rörelsens kontor i Thailand, har också noterat förändringen.

– Ja, jag och många andra har samma upplevelse. Efter att man öppnade upp för medicinskt bruk och avkriminaliserade allt annat bruk, började kaféer att sälja cannabis kaffe, butiker och andra försäljningsställen poppade upp, säger han.

Han menar att lagen är ”väldigt vag.”

– Medvetet eller omedvetet. Drogpolitiska grupper och andra såg en chans att flytta fram gränsen ännu längre, och det blir svårt att flytta tillbaka den. Hälsoministern och hans parti gick till val på att de skulle legalisera medicinskt bruk, för att skapa en ny inkomstkälla och stödja medicinsk turism.

Utvecklingen oroar Johan Bengtsson.

– Det går åt fel håll väldigt fort.

Fakta

Cannabis i Thailand

► Cannabislagstiftningen ändrades i juni 2022. Medicinskt bruk har varit lagligt sedan 2018, men sedan i somras tillåts även innehav, odling, distribution, konsumtion, och försäljning av cannabis.

► För att sälja och odla för kommersiellt bruk krävs särskilt tillstånd.

► Det finns inga restriktioner vad gäller THC-innehåll för växtdelar. Försäljning till personer under 20 år, gravida eller ammande kvinnor är olagligt.

► Cannabisextrakt och cannabisprodukter med mer än 0,2 procent THC är fortfarande narkotikaklassade.

Källa: Reuters, Wikipedia

Mer cannabis

Rapport Enligt FN:s World Drug Report 2022 har legalisering av cannabis i världen lett till ett ökat dagligt användande samt hälsoskador.

284 miljoner människor mellan 15 och 64 har enligt rapporten använt droger under 2020, vilket är en ökning med 26 procent under det senaste decenniet.

Johanna Andersson

Budget gillas

ANDTS IOGT-NTO:s drogpolitiska chef Irma Kilim gläds åt ökade anslag på 47 miljoner kronor till ANDTS-området i regeringens budget. Mindre nöjd är hon med att pengarna tas från psykiatrin.

– Vi hoppas förstås att det här är en satsning och inte bara innebär att pengar tas från ett annat, lika viktigt, område.

Eva Ekeröth

Foto: Jeanette Hägglund

Stor okunskap

Medicin Föreskrivningen av läkemedel till unga har ökat, liksom samtalen till Giftinformationscentralen. Nu varnar Läkemedelsverket för att okunskap om läkemedels verkan kan leda till självmedicinering och missbruk. Elin Bergsten, utredare vid Läkemedelsverket, säger att det är viktigt att bara handla från godkända apotek.

Johanna Andersson

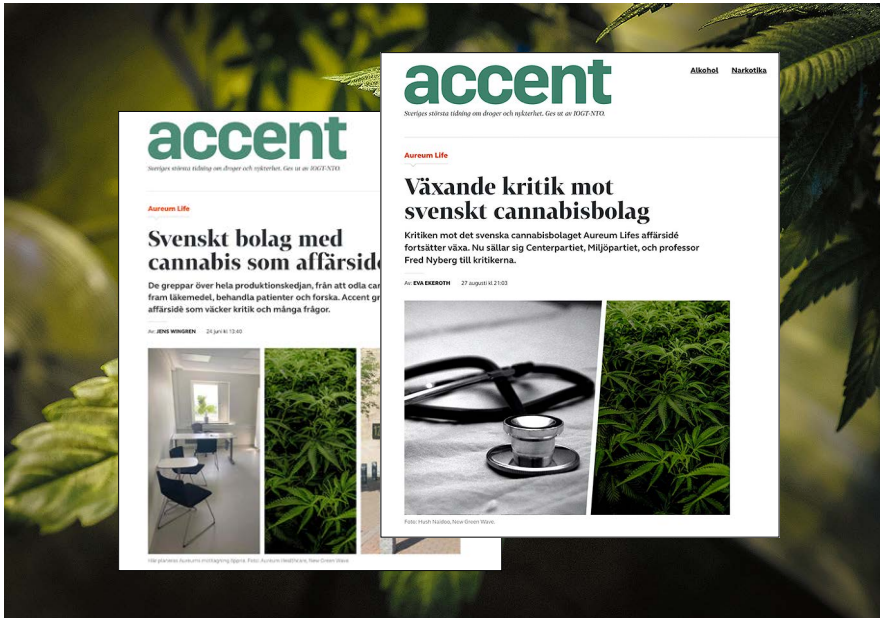

Foto: Pierre Andersson

Klinik skrev ut cannabis till barn

2,5 år efter Accents inledande granskning av Aureum – bolaget med cannabis som affärsidé – har kliniken på Kungsholmen nu fått verksamhetsförbud.

Aureum I juni 2020 publicerade Accent en större granskning av cannabisbolaget Aureum. Deras mål är att omfatta hela processen för medicinsk cannabis – forskning, odling, läkemedelsproduktion, och behandling av patienter. De vill också se en legalisering av cannabis för fritidsbruk i Sverige, med lagar liknande Kanadas.

Accent har vid flera tillfällen haft anledning att följa utvecklingen, bland annat har vi rapporterat om hur myndigheter och politiker tagits på sängen av bolagets framfart, om läkare som dömts för narkotikabrott, läkare som stängts av, och i höstas om att Region Stockholm drog in klinikens arbetsplatskod, ett beslut som Socialstyrelsen upphävde.

Nu har Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, granskat 60 fall av klinikens patientärenden, vilket lett till att samtliga kritiserats och att kliniken i Stockholm fått verksamhetsförbud.

– I vår granskning har det framkommit

mycket allvarliga brister, som visar att det föreligger en påtaglig fara för liv och hälsa, säger Sabina Wikgren-Orstam, avdelningschef Ivo, till Läkartidningen.

Särskilt allvarligt ser myndigheten på att fyra barn fått behandling med medicinsk cannabis. Enligt Ivo har det även varit stora brister i journalföringen, och föreskrivningar gjorts till patienter med missbruksproblematik.

Tolv av ärendena har även granskats av Socialstyrelsens vetenskapliga råd som funnit stora brister. Ivo granskar nu även nio läkare kopplade till Aureums verksamhet.

Aureum har mejlledes meddelat Läkartidningen att verksamheten fortsätter och att de kommer att överklaga beslutet till förvaltningsrätten. Aureums vd Therese Nader har också meddelat att företaget har för avsikt att före årets slut starta ett 20-tal nya vårdbolag och kliniker i Sverige samt öppna sådana även i Finland, Norge, Danmark, Estland och Polen.

Ulrica Ambjörn

➔ **Läs mer:** accentmagasin.se/narkotika/svenskt-bolag-med-cannabis-som-affarside

Foto: Istockphoto

Alkoholreklam i var femte Tiktok-video

Sociala medier Enligt medieplattformen Tiktoks riktlinjer är det inte tillåtet att dela innehåll som främjar innehav eller konsumtion av alkoholdrycker till minderåriga. Men en undersökning som gjorts av journalister på researchsajten Pointer fann att flödet som en 13-åring scrollar igenom under en timme till stor del består av alkohol. Fler än 200 videos där alkoholhaltiga drycker syntes dök upp, vilket innebär var femte video. Enligt Hanneke Hendriks, forskare vid Radburg University i Nederländerna, ökar även till synes oskyldiga filmer, där alkohol bara står framme, risken att unga som ser klippet ska dricka själva. Ju oftare de ser alkohol desto mer normalt tycker de att det är.

Johanna Andersson

130 000

färre dödsfall varje år skulle bli resultatet om Europas länder införde minimiskatt på alkohol.

Källa: WHO

”Bra med höjd alkoholskatt – men borde höjts mer”

Alkohol I budgetpropositionen föreslår regeringen höjd skatt på alkohol från 1 januari 2023. Skatten på öl och vin höjs med fem procent och på sprit med en procent.

– Det är bra, intäkterna till staten ökar och lidandet minskar, men den borde höjts mer, säger Lucas Nilsson, ordförande för IOGT-NTO.

Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

KOMMENTAR

Eva Ekeröth
Reporter

Sverige har kastat ledartröjan

Under Sveriges första ordförandeskap i EU, 2001, gjordes stora framsteg på alkoholområdet. Sverige tog initiativ till ett förslag om en framtida strategi för att minska alkoholrelaterade skador i EU. Den strategi som blev resultatet var inte på något vis fulländad, men det var i varje fall en strategi. Många hoppades nog att den var starten för minskade hänsyn till jordbruks- och handelsintressen till förmån för folkhälsan. Men så blev det inte riktigt. Och den mödosamt framtagna strategin löpte ut 2015, och någon ny har det inte blivit.

Allt är dock inte nattsvart. WHO har nyligen tagit fram ett ramverk till alkoholhandlingsplan som har fullt fokus på folkhälsan. Men trots att Sverige

drev på för den första globala strategin 2010, så har Sverige inte varit drivande denna gång. När några länder i sista stund försökte försämrade skrivningar i slutdokumentet var det, enligt Maik Dünnbier från Movendi som följde arbetet, Finland och Slovenien som ryckte in och lyckades förhindra det. Men var fanns Sverige? Som Maik Dünnbier påpekat i en intervju med Accent har Sverige kanske världens bästa alkoholpolitik, men har tappat ledartröjan.

Eller kanske snarare kastat den. I stället för att stå på barrikaderna tänker regeringen riskera monopolet genom att gå vidare med utredningen av så kallad gårdsförsäljning som vill låta producenter sälja alkohol direkt till kunder.

Efter årsskiftet blir Sverige återigen ordförandeland i EU, men någon satsning på alkoholområdet ser inte ut att hamna på dagordningen denna gång. I stället får vi hålla tummarna för att vi inte förlorar det viktigaste alkoholpolitiska instrument vi har – Systembolaget.

A woman with long dark hair, wearing a black coat and blue jeans, is sitting on a blue metal structure. She is looking towards the camera. The background is a dark night sky with blurred city lights and reflections on water.

”Jag lärde mig tidigt att jag har rätt att tycka till”

Nykterhet och folkhälsa, jämställdhet
och pensioner. Eldsjälen Farida al-Abani
har engagerat sig i samhällsfrågor
så länge hon kan minnas.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Filip Erlind

”Jag ville testa att använda humor för att nå fram.”

Nyheter och politik har ständigt varit närvarande i Farida al-Abanis familj. – Hemma såg vi alltid nyheterna på tv. Min pappa har haft ett starkt politiskt engagemang i Libyen och vi har följt den politiska utvecklingen där med stort intresse. Hon är född i Libyen och har hela sin släkt där.

– Jag kom till Sverige när jag var tre-fyra år. Min pappa åkte hit först för att studera. Vi kom kort därefter, och blev kvar eftersom pappa och mamma fick jobb här.

Livet i Libyen är väldigt olik liv i Sverige säger hon.

– Det är som dag och natt. Här är det arbetslivet som styr. Där är det familjen. I Libyen umgås man mer med släkten. Det är inte samma fokus på vänner som här. Där är det också mer patriarkalt och könsseparerat. När det är bröllop och stora fester är kvinnorna för sig och männen för sig.

Det är dock inte främst Libyen som är föremål för Farida al-Abanis engagemang.

– I skolan hamnade jag i matrådet och

sedan i elevrådet. I högstadiet och gymnasiet var jag elevrådsordförande. Jag gillar att tycka till, och fick tidigt lära mig att jag har rätt att göra det.

Under gymnasietiden gjorde hon ett specialarbete om tobak.

– Det var så jag fick upp ögonen för folkhälsofrågor, för industrins roll och för hur grupptryck fungerar. På högstadiet blev jag ibland retad för att jag tog avstånd från rökning och snatteri som en del vänner sysslade med. Det kändes konstigt att bli retad för att man tog ställning för det som var rätt.

Efter gymnasiet läste hon folkhälsovetenskap på Karolinska institutet.

– Allt jag gjorde under utbildningen handlade om tobak. Jag gjorde min praktik på Sluta röka-linjen. Sedan fick jag jobb där och blev ansvarig för ett projekt som hette Rökfri ramadan.

Efter det fick hon anställning på Smart ungdom.

– De heter Unga drogöfbyggare nu. Där kom jag i kontakt med några som höll på att starta om IOGT-NTO- och UNF-föreningen Vildvuxen. En förening som arbetar normkritiskt. Det var några väldigt intensiva år där vi lade ner enormt mycket tid och energi. Ett år tror jag att vi hade närmare hundra arrangemang.

Bland annat startade de en nykter stand-up-klubb på Klara Södra i Stockholm.

– Jag blev utmanad att köra stand-up på Big Ben, en klubb på Söder. Jag ville testa utmaningen att säga viktiga saker genom komedi, att använda humor för att nå fram. Några månader senare startade vi en egen klubb. Ganska vansinnigt ►

► Farida al-Abani har varit engagerad så länge hon kan minnas.

◀ Farida al-Abani är idag generalsekreterare för Svenska sällskapet för nykterhet och folkbildning.

”Jag har verkligen det roligaste jobbet, och aldrig någon söndagsångest.”

vegan. I Libyen är det annorlunda. Där finns ingen alkoholnorm. Alkohol är förbjudet. Man dricker kaffe, te och läsk när man ses. De har också fått mig att inse att man inte behöver konsumera som vi gör, eller fokusera så mycket på jobb och karriär. Minimalismen som finns där blir jag väldigt inspirerad av.

Farida al-Abani tycker att vi ofta begränsar oss själva.

– Det är så lätt att bli reaktiv, men det är vi som sätter visionen. Det är bara våra mål som begränsar oss, inte andras. Under tiden som partiledare lärde jag att stå på mig mer. Andra försökte få mig att dra åt olika håll, mer åt mitten, eller att bli mer profilerade på klimatfrågor. Då gäller det att hålla fokus. Jag är stolt över att vi tydliggjorde oss som ett vänsterparti.

Vad var bäst med att vara partiledare?

– Att känna att man betytt något för andra. När någon säger: ”Du har fått mig att göra det här”. Det är det som gör att man orkar. Sedan har möten med människor givit mig mycket, både kunskap och vänskap.

Sämst tycker hon om valrörelser.

– Allt blir väldigt partipolitiskt i stället för att fokusera på viktiga frågor. Många röstar på en person eller på ett utspel. Det har blivit för mycket utspelspolitik. Varje dag handlar om att synas. Då gäller

det att komma med något nytt eller knasigt för att slå igenom.

Till slut blev det för mycket.

– Att göra-listan tar aldrig slut.

Känslan av att vara otillräcklig är rätt överväldigande.

I februari i år avgick hon som partiledare.

– Ganska omgående efter att jag tillträtt började jag få sömnproblem. Sedan sov jag dåligt hela tiden. Samtidigt som jag var partiledare hade jag också ett heltidsarbete, bland annat som verksamhetsutvecklare på NBV Öst.

Nu har hon trappat ner på sitt engagemang.

– Jag ångrar inget, men nu vill jag själv välja vad jag ska göra och inte styras av vad andra tycker. Jag har träffat en ny partner och vill göra andra prioriteringar. Det har förlorat lite av sin charm att alltid ha en fullbokad kalender.

Sedan 2020 arbetar hon som generalsekreterare för Svenska sällskapet för nykterhet och folkbildning, ssnf.

– Vi sysslar med fördjupad folkbildning med nya perspektiv på alkohol, narkotika och civilsamhället. Och så är jag ansvarig för de folkbildande aktiviteterna i Narkotikapolitiskt center. Jag har verkligen det roligaste jobbet, och aldrig någon söndagsångest. Det är verkligen ett privilegium att få jobba med det jag gör. ✖

egentligen. Jag tror att jag ibland har för gott självförtroende för mitt eget bästa.

Men klubben gick bra.

– Vi tyckte att det var viktigt med nykter stand-up. Det är annars en miljö som är väldigt förknippad med alkohol. Vi engagerade bara kvinnliga och icke-binära komiker. Annars brukar det ofta bli ganska ”grabbigt” med mycket sexistiska skämt. Vi lockade faktiskt en hel del kända namn.

Föreställningarna innehöll inte bara stand-up.

– Vi hade brunch och stand-up, och provning av alkoholfria drycker och

stand-up. Jag var arrangör och presenter. Ibland körde jag lite själv också. Det ledde till att många fick upp ögonen för IOGT-NTO och för lokalen.

2015 kom Farida al-Abani i kontakt med Streetgäris, en organisation för kvinnor och ickebinära. Organisationens mål är att stärka demokratin och utmana och omfördela makten i samhället.

– Från början var det bara en Facebook-grupp, men det blev så småningom en förening. Jag satt i styrelsen i tre år. Genom den startade jag och nyfunna vänner organisationen Pensionsrättvisa.

Vi var, och är, oroliga för våra föräldrars pensioner. Det är så många som drabbas av ett ojämlikt pensionssystem.

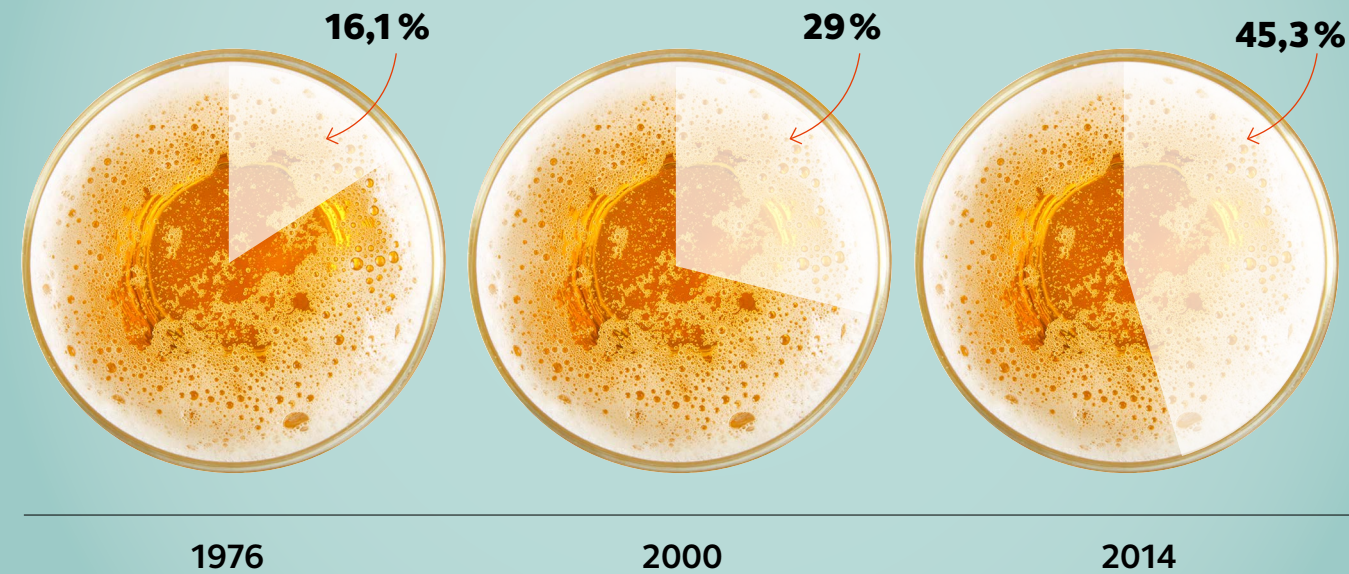
I samarbete med IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare anordnade Streetgäris en ”aktivistkola”.

– Vi pratade om allt från feministisk historia till civilkurage och hållbart engagemang. Det var väldigt intensiva år med mycket kvälls- och heljobb.

Som om det inte var nog blev Farida al-Abani 2019 partiledare för Feministiskt initiativ.

– Genom Pensionsrättvisa kom jag i kontakt med Feministiskt initiativ i

För 70-åriga män ökade andelen riskkonsumenter från 16,1 procent år 1976 till 29 procent 2000, och till 45,3 procent 2014.

70-plusmän dricker farligt mycket

Nära varannan svensk man över 70 har en riskfylld alkoholkonsumtion. Detsamma gäller var fjärde kvinna i åldersgruppen.

TEXT Johanna Andersson

Äldre Alkoholintaget bland yngre minskar – men ökar bland dem mellan 65 och 84. Det säger Felicia Ahlner, doktorand vid Göteborgs universitet, som forskar om äldres alkoholvanor.

2018 publicerade hon och hennes kollegor en studie gjord på 70-åringar ur tre generationer (en grupp födda 1906–1907, en grupp födda 1930 och en 1944). Det visade sig att den sistnämnda gruppen dricker betydligt mer än tidigare generationer.

– Jag tror att äldre dricker mer eftersom vi har bättre hälsa idag än på 70-talet. Har man god hälsa så har man ingen anledning att dra ner på sitt drickande. Det beror nog också på att man är formad av sitt sociala sammanhang. I gruppen födda 1944, som var unga under 70-talet, var synen på alkohol mer liberal.

Felicia Ahlner tror att det finns andra förväntningar på hur en 70-åring ska vara idag, än det fanns under 1970-talet.

”De som är 70 idag har ett aktivt liv, vilket kanske inte var fallet på 1970-talet.”

Felicia Ahlner

– De som är 70 idag har ett aktivt liv, vilket kanske inte var fallet för en 70-åring på 1970-talet.

Äldre är mer utsatta för alkoholens verkningar eftersom kroppen blir känsligare med åren. En äldre person har mindre muskelmassa och kroppsvätska, vilket ger högre promillehalt.

– Risken att drabbas av sjukdomar och olyckor är större för äldre. Och risken ökar med ökat intag. Det är också vanligare att äldre tar mediciner. Alkohol kan försämra medicinens effekt, men läkemedlen kan också göra att effekten av alkohol blir större, säger Felicia Ahlner.

Äldre har även sämre reaktionsförmåga och balans, vilket kan förvärra de akuta effekterna.

– Det kan bland annat innebära en högre risk att ramla.

Enligt studien har nära hälften av alla 70-åriga män, och en fjärdedel av alla 70-åriga kvinnor, en riskkonsumtion av alkohol. Riskkonsumtion definieras som ett intag av över 100 gram ren alkohol i veckan.

– Konsumtionsmönstret har förändrats över tid. På 70-talet var konsumtionen begränsad till få tillfällen under veckan, men under senare år har det blivit vanligt med alkohol flera dagar i veckan.

Att äldre dricker mer är ett växande folkhälsoproblem som leder till ökade kostnader för samhället.

– Alkohol har negativa konsekvenser som leder till en ökad belastning på samhället. Att så stor andel äldre uppnår höga konsumtionsnivåer kommer sannolikt leda till en ökning i alkoholrelaterade skador och sjukdomar framöver. Därför behöver det göras mer för att uppmärksamma problematiken och för att erbjuda vård för denna grupp äldre, säger Felicia Ahlner.

Fakta

► Andelen riskkonsumenter bland 70-åringar ökade dramatiskt från 1970-talet till mitten av 2010-talet. Särskilt uttalad var ökningen bland kvinnor.

► För män ökade andelen riskkonsumenter från 16,1 procent år 1976 till 29 procent 2000, och till 45,3 procent 2014.

► För kvinnor var motsvarande siffror 0,5 procent 1976, 9,5 procent 2000, och 24,3 procent 2014.

► Spritkonsumtionen minskade dramatiskt bland männen under perioden, medan kvinnorna rapporterade mycket låg konsumtion vid alla undersökningstillfällena.

► Vinkonsumtionen ökade för båda könen från åren 2000 till 2014.

► Ölkonsumtionen ökade bland män mellan 2000 och 2014.

Felicia Ahlner

Foto: Josefin Bergholtz

Alkohol ökar risken vid IVF

Graviditet En ny studie visar att möjligheten att bli gravid efter en fertilitetsbehandling är 7 procent lägre för kvinnor som dricker en flaska vin i veckan. Om mannen dricker samma mängd påverkas inte möjligheten att bli gravid. Däremot minskar chansen med 9 procent att graviditeten fullföljs och barnet föds levande.

Eva Ekeröth

Foto: istockphoto

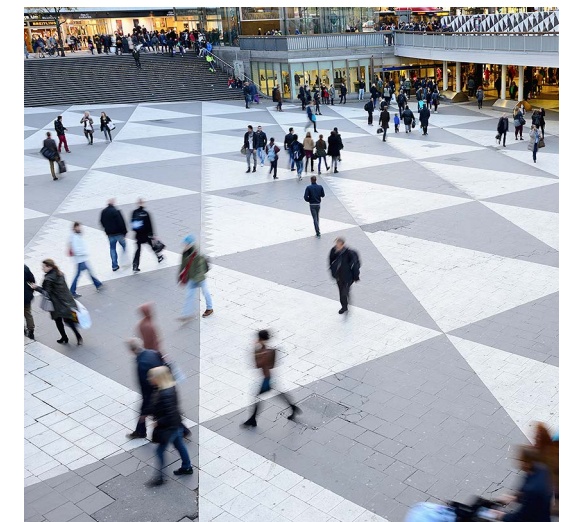

Foto: istockphoto

Så dricker svenska folket

Alkohol Boende i storstäder, med svensk bakgrund och eftergymnasial utbildning, dricker mer alkohol än andra grupper. Men skillnaderna har jämnats ut. Det visar en ny rapport från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.

Sedan 2004 har årskonsumtionen av alkohol sjunkit med ungefär en fjärdedel. Framför allt är det män som dricker mindre. Trots det så dricker män nästan dubbelt så mycket som kvinnor.

Johanna Andersson

569

onyktra förare har stoppats av Tullverket under årets första tio månader. Det är fler än under hela förra året. 2019 stoppades 461. Källa: Tullverket

Unga män
självmedicinerar

Cannabis En EU-undersökning av drogvanor visar att många av de svenska unga män som använder cannabis självmedicinerar mot depression, ångest, fysisk smärta, eller för att sova bättre. De upplever sig inte ha fått tillräcklig hjälp från vården.
Johanna Andersson

Mobbare
drogar mer

Unga Att använda alkohol, narkotika eller tobak var 2–3 gånger vanligare bland unga som uppgav att de mobbat andra. Det visar en undersökning från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. De har också oftare spelat om pengar.
Johanna Andersson

Foto: Istockphoto

Fler psykosor
i Skandinavien

Cannabis Antalet cannabis-utlösta psykosor ökade i hela Skandinavien mellan 2000 och 2016. Från 2,6 till 5,6 per 100 000 invånare i Danmark, från 0,8 till 2,7 i Sverige och från 1,8 till 3,0 i Norge. Det visar en studie från Oslo universitetssjukhus. Att cannabisprodukterna numera är mer potenta tros vara förklaringen. De höga siffrorna för Danmark beror på att drogen är vanligare där.
Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

Kör hellre människor
till vård än bötfäller

Skånepolisen är positiv till både sprutbyte och laro. De kör hellre droganvändare till vård än bötfäller.
Polisen Forskare har genom att intervjua 19 Malmöpoliser som arbetar med narkotikabrott undersökt hur de ser på skadebegränsande åtgärder som erbjuds droganvändare.
– I andra länder har man sett hur polisen i vissa fall motarbetat insatser. Vi ville se hur det är i Sverige och få polisens perspektiv, säger Johan Nordgren, lektor i socialt arbete vid Malmö Universitet.

Resultatet överraskade honom.
– Jag blev förvånad över att de var så positiva till åtgärder som sprututbyte och läkemedelsassisterad behandling, laro. De vill inte dela ut böter till personer med beroende. De ser dem som sjuka med problem som de inte vill förvärra, säger han.
Poliserna sade sig hellre lägga fokus på unga, fritidsanvändare, och langare.
– De vill stoppa nyrekryteringen och få bort droger från ungdomsmiljöerna. Man kan nästan säga att polisen jobbar med två olika strategier. Unga vill de rapportera så att det kommer till socialtjänstens och föräldrarnas kännedom.

Därför vill de inte heller avkriminalisera eget bruk.
Mot beroende är strategin en annan.
– Ingen har någon nytta av att samma person rapporteras om och om igen. I stället anser de att ansvaret är andra myndigheters, och vill hellre köra dem till vården.

De intervjuade säger också att de håller sig borta från sprutbytet.
– Polisen kunde ju stå där och plocka in varenda en, men det gör de inte. Bara om personalen kallar åker de dit.
En enda intervjuad var skeptisk till laro.

Foto: Privat

Johan Nordgren
läckaget som gjorde personen tveksam, inte verksamheten.
Poliserna är även positiva till naloxon och vill gärna få tillgång till det.
Johan Nordgren påpekar att resultaten inte behöver gälla för alla poliser överallt.
– De vi intervjuade är verksamma i Skåne. Här har vi haft sprututbyte längre än i övriga landet, och kanske även närheten till Danmark spelar roll.
Eva Ekeröth

”Det är en drömstudie, att få se vilken betydelse vår behandling har”

Forskaren
Sara Wallhed Finn

Vad jobbar du med just nu?
– En långtidsuppföljning av patienter på beroendemottagningen Riddargatan 1. Det är en drömstudie för min del, att få se vilken betydelse vår behandling har och vad som händer med patienterna. Jag har också en studie på gång där vi försöker ta reda på hur vanligt riskbruk av alkohol är bland hjärtpatienter och hur personal och patienter tänker kring alkohol.
Vad är du mest stolt över i din karriär?
– Min avhandling, och det fokus den hade på patienten. Den handlade om hur vi kan nå fler och om effekter av 15-metoden (en metod för primärvården att hantera alkoholproblem och beroende). Vi kunde visa att det både är möjligt och effektivt med behandling i primärvården.
Vad gör du när du inte jobbar?
– Vi har två barn som är 10 och snart 8, som är härliga att vara med, och en liten trädgård som jag gillar att påta i. Sedan är det något visst med att slå på bollar med en racket. Just nu blir det främst tennis och squash för min del. Annars gillar jag att läsa böcker, gå på konserter och teater.
Text: Eva Ekeröth Foto: Casper Hedberg

Psykolog och forskare på Beroendecentrum Stockholm, Karolinska institutet och vid Syddansk universitet i Odense. Expert i SBU:s kunskapsöversikt om effekter av behandling vid samsjuklighet. Medverkat som expert i arbetet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer för beroendevård, samt för prevention och behandling av ohälsosamma levnadsvanor. Ordförande för nationella yrkesföreningen för psykologer inom ANDTS området.

Så skör är vår demokrati

Den svenska grundlagen utgår från att politiker vill väl – nu anser forskare att den måste skärpas: ”Vi har varit lite naiva”.

TEXT Johanna Andersson ILLUSTRATION Jens Magnusson

Patrik Bremdal, docent i konstitutionell rätt vid Uppsala universitet, noterar att det förs allt fler diskussioner kring grundlagen inom rättsvetenskapen.

– Det är dags att se över grundlagen och fundera på om den skyddar demokratin i tillräckligt hög utsträckning. Utvecklingen i Europa visar att det är nödvändigt att se över hur vi kan stärka grundlagen, säger han.

Han har utvecklat ett moment som ingår i juristutbildningen på Uppsala universitet där studenter delas in i fem grupper. Två grupper representerar ett populistiskt parti med majoritet i riksdagen. En grupp är i opposition och två grupper företräder EU och Europadomstolen.

– Det som brukar bli tydligt i övningen är att det är ganska lätt att demontera demokratin om du har ett majoritetsstyre.

Det som visat sig kunna hända är att gruppen som representerar regeringspartiet ändrar valsystemet och vallagen för att kunna sprida propaganda vid vallokalerna och se till att bara regeringspartiets valsedlar delas ut. Men de kunde även ändra grundlagen. Oppositionen försöker hitta sätt att avsätta regeringen genom misstroendeomröstning och krav på folkomröstning, men det är omöjligt då de saknar majoritet i riksdagen.

– De grupper som företräder oppositionen ser att det går att fördröja processen att demontera demokratin, men de kan inte stoppa den. EU kan hota med att hålla inne med pengar som ska betalas ut eller andra förmåner för att påverka stater, men sedan kan ju stater också välja att gå ur EU och då har EU ingen makt alls, säger Patrik Bremdal.

Om ett parti vill ändra den svenska grundlagen krävs två beslut med ett val emellan, vilket också kan vara ett extraval.

– Grundlagen skapades under 1970-talet när Sverige hade ganska få problem. Den utformades med god anledning till

Foto: Privat

”Ganska lätt att demontera demokratin.”

Patrik Bremdal

att vara ganska flexibel, vilket passade de behov som fanns då. I dag har nya förutsättningar uppkommit och grundlagen bör därför ses över, anser han.

Just nu pågår två olika utredningar kring hur grundlagen skulle kunna ändras.

– Den ena handlar om att stärka domstolarna och domarnas självständighet och en annan om hur man ska stärka grundlagen genom att göra det svårare att ändra grundlagen.

Han tycker att det nuvarande systemet bygger allt för mycket på att de som styr är goda och vill bevara demokratin.

– Historien har visat att det inte alltid är den bästa vägen att gå att lita på godheten hos de som styr.

Han tycker att det bör övervägas om Sverige skulle kunna vara förtjänt av en författningsdomstol som i Tyskland. Nya lagar kan då ogiltigförklaras om författningsdomstolen anser att de strider emot grundlagen.

– Det problematiska med en författningsdomstol är att demokratin riskerar att inskränkas då man flyttar makt från folkvalda till jurister. Det finns en påtaglig risk att en sådan domstol blir politisk och att det blir väldigt viktigt vilka som sitter där.

Ett annat problem som Patrik Bremdal ser med den svenska grundlagen är att flera av de mänskliga rättigheter som regleras i grundlagen kan begränsas genom vanlig lag, vilket kan utnyttjas av en illvillig majoritet.

– Föreningsfriheten, yttrandefriheten och demonstrationsfriheten kan begränsas genom vanlig lag. På det sättet kan en regering begränsa oppositionens möjlighet att sprida information till väljarna.

Regeringens kontroll över myndigheterna innebär att regeringen snabbt kan tillsätta lojala chefer på viktiga positioner. Regeringen är också ansvarig för att utse domare, och styr domstolsverket.

– Så makten är tätt knuten till regeringen. Det finns ju också fördelar med en effektiv regering och en flexibel grundlag där man snabbt kan anpassa efter rådande förutsättningar, som under pandemin då regeringen snabbt kunde begränsa föreningsfriheten och demonstrationsfriheten under en begränsad period för att rädda liv, säger Patrik Bremdal.

FEM SÄTT ATT URHOLKA DEMOKRATIN

- **Ta över kontrollen** av public service, och öka kontrollen av andra medier genom att till exempel rikta pressstödet mot medier som är lojala med makten.
- **Tillsätta lojala domare** i domstolarna, lojala rektorer för lärosäten och chefer för myndigheter.
- **Ändra grundlagen** för att göra det möjligt att inskränka olika fri- och rättigheter som föreningsfrihet och demonstrationsfrihet.
- **Ändra reglerna** för partistöd för att minska andra partiers möjlighet att påverka.
- **Förändra indelningen** av valkretsar så att den gynnar det egna partiet.

Källa: Forskning.se

INNEHÅLL: **24** "De tjänar bäst på unga" **28** "Finns etablerade nätverk" **30** "Vi vill att partierna lämnar ett lagförslag"

Bröttsplats Öresund

Organiserade ligor för varje år in alkohol för miljardbelopp i Sverige, och i sociala medier lockas unga att köpa alkohol av langare.

TEXT Johanna Andersson FOTO Emma Larsson

◀ Oscar Lindvall kontrollerar fordon vid Öresundsbron där en stor del av alkoholinförseln sker.

”Det är groteska mängder det handlar om.”

Oscar Lindvall

under åren över vilka stora mängder av både alkohol och narkotika som förs in. Det är groteska mängder det handlar om, och då hinner vi ändå bara kontrollera några promille av de 30 000 fordon som kör in via Öresundsbron varje dag, säger han.

2020 beslagtogs den svenska tullen 317 328 liter alkohol.

– Det är en organiserad brottslighet som ligger bakom lejonparten av smugglingen, och de tjänar bäst på unga köpare. De har hubbar runt om i landet där de förvarar spriten för att sedan sälja vidare. En sådan stor hubb finns bland annat i Norrköping.

Enligt Oscar Lindvall finns cirka 65 butiker och varuhus i Tyskland som specialiserat sig på att sälja alkohol till skandinaviska kunder.

– Bara tre timmar härifrån finns flera butiker vars koncept är att se ut som Systembolaget och erbjuder alla svenska märken som finns att köpa i Sverige. De har de lägsta priserna på alkohol i hela Tyskland. Kan man visa ett intyg om att man inte är tysk medborgare går det att köpa alkohol utan att betala pant.

– Det är såklart också en miljöfråga och det är ju inte alls bra om burkarna inte pantas. Dessutom produceras alkoholen i Sverige och körs till Tyskland, för att sedan säljas till svenskar och köras tillbaka.

Oskar Lindvall springer efter en vit

skåpbil som han vill stoppa – just sådana är populära bland smugglare säger han. Men den här gången fanns det inget misstänkt i bagaget och bilen får åka vidare.

– Det finns mycket pengar i det här. Rederiet och butikerna som lever på att sälja alkohol till skandinaverna har också bonusprogram. De erbjuder billigare resor med färjan om man åker över för några timmar och handlar för att sedan åka tillbaka.

Han anser att det svenska alkoholmonopolets uppdrag att begränsa alkoholskador utmanas av företagsintressen, då kunderna i Tyskland möts av helt andra budskap – som exempelvis erbjudanden om att köpa tre och betala för två.

– Vi har slagit ut omkring femtio nätverk som dagligen åkt skytteltrafik mellan Tyskland och Sverige. De har

TULLVERKET'S BESLAG AV ALKOHOL I RIKET

► **2019**
Sprit: 46 758 liter **Vin:** 31 745 liter
Starköl: 214 722 liter

► **2020**
Sprit: 73 697 liter **Vin:** 29 444 liter
Starköl: 214 187 liter

Källa: Tullverket

”De tjänar bäst på unga”

Ligor tjänar miljarder på att sälja smuggelsprit till tonåringar. Oscar Lindvall, tulltjänsteman och snart tonårspappa, försöker hindra dem.

TEXT Johanna Andersson FOTO Emma Larsson

Det är en grådisig höstdag vid Malmös gräns mot Danmark och bilar passerar tullstationen i en jämn ström. Många av de förare som räcker fram sitt pass ser lite nervösa ut.

Oscar Lindvall, biträdande chef för kontrollenheten Syd, har arbetat på Tullverket i 16 år. Han säger att han under de åren blivit en bättre människokännare.

– Jag skulle inte säga att jag var naiv när jag började, men jag har förvånats

oerhörda vinstmarginaler och många tjänar miljarder kronor på den här verksamheten. Det är ett rullande svart Systembolag som urholkar hela alkoholpolitiken. Det är mer omfattande och systematiskt än vi annat.

Allra mest lönsamt är det att sälja till ungdomar, eftersom de är beredda att betala de priser som finns på Systembolaget för smuggelspriten.

- Jag är inte förvånad över att ungdomar får erbjudanden att köpa alkohol via sociala medier. Det är ju hos dem de största vinstmarginalerna för smuggelsprit finns. Vuxna människor som själva kan gå till Systembolaget vill ju inte betala samma priser för smuggelsprit som de betalar där, säger Oskar Lindvall.
- Och även om de lyckats stoppa flera ligor så står andra beredda att snabbt ta deras plats.
- Ladorna i Sverige är välfyllda

”Svenska lador är fyllda med smuggelsprit.”

Oskar Lindvall

med alkohol som som har förts in över gränsen.

Oskar Lindvall stoppar en bil med släp och tullen kan beslagta 800 liter alkohol.

- Det här är ett helt vanligt ärende. Vi beslagtar spriten, men det är åklagaren som sedan ska kunna bevisa att personen inte har tänkt använda alkoholen till en privat fest.
- Han är själv förälder och ett av barnen fyller snart 13 år. Oskar Lindvall kan inte låta bli att oroas eftersom han

vet vilka mängder alkohol som förs in över gränserna, och hur lätt det är för tonåringar att få tag i alkohol via sociala medier.

- Mina barn är ganska små fortfarande, men det är klart jag håller lite extra koll och jag vet att ligorna inte har några skrupler och säljer hur mycket som helst till barn och ungdomar.

Många av de som åkt fast för smuggling är arbetslösa, men är i praktiken förmögna.

- De köper hus för flera miljoner kontant, så det är tydligt att affärerna går väldigt bra för dem.
- Ligorna riktar även in sig på restauranger.
- Det pågår en maffialiknande brottslighet i restaurangbranschen. Köper de smuggelsprit kan de hävda att de inte har sålt någon alkohol medan de fyller på sina flaskor med smuggelsprit. 🚫

Tullverket beslagtar varje år stora mängder alkohol, men det är svårt för åklagare att påvisa brott.

”Finns etablerade nätverk”

Att minderåriga möts av både alkoholreklam och erbjudanden om att köpa alkohol på sociala medier är vanligt.

TEXT Johanna Andersson FOTO Emma Larsson

En färsk rapport från Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN, visar att 28 procent av unga mellan 16–21 år har fått erbjudande om att köpa alkohol via sociala medier.

– Det kan handla både om direkta erbjudanden eller att man har stött på sådana möjligheter. Ju fler vägar unga har att skaffa alkohol, exempelvis via sociala medier, desto större risk att de dricker mer än de annars skulle ha gjort, säger Ulf Guttormsson, utredare på CAN, och en av författarna bakom rapporten.

Minderåriga exponeras trots att alkoholreklam inte får rikta sig till den som är under 25 år. Det vanligaste i CAN:s undersökning är att unga har sett alkoholreklam på Youtube och Instagram.

– Det verkar absolut finnas en marknad för att sälja till exempel smugglad alkohol till unga via sociala medier, och då tänker jag främst på unga tonåringar. För dem är det inte priset som är det viktiga, utan tillgängligheten – att man kan handla alkohol utan åldersgräns.

De som har erbjudits att köpa alkohol direkt har främst fått det på Instagram och Snapchat. Enligt Ulf Guttormsson är

Foto: Pressbild

► ULF GUTTORMSSON

Avdelningschef för analys och metod på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.

att ungdomar som riskkonsumerar, eller dricker större mängder, är tvungna att utnyttja olika sätt att få tag på alkohol, inklusive sociala medier.

I rapporten uppger 40 procent av ungdomarna att de sett alkoholreklam i sociala medier.

– Om underåriga exponeras för stora mängder alkoholreklam skulle det i förlängningen kunna initiera eller öka deras konsumtion eftersom de invaggas i föreställningar om att detta är normalt och att ”alla dricker”. När det gäller svenska annonsörer säger Konsumentverket att digital alkoholreklam ska vara måttfull och inte rikta sig mot ungdomar under 25 år, men det är svårt att kontrollera, säger Ulf Guttormsson.

Enligt rapporten är det mycket vanligare att ungdomar i Stockholm köper alkohol via sociala medier.

– Sannolikt har det att göra med att det finns etablerade nätverk för detta. Vilket i sin tur har att göra med att avstånden är förhållandevis korta i storstäder och att det därför är enklare att få sådana transaktioner till stånd. I Stockholm har den här typen av försäljning pågått sedan åtminstone tio år tillbaka.

det unga som redan dricker alkohol som exponerats för mest alkoholreklam.

– Det kan bero på individualiserade sökalgoritmer, eller på att ungdomar som är intresserade av att dricka alkohol tar större notis om sådan reklam.

Riskkonsumtionen bland ungdomar som köper alkohol via sociala medier är högre än i andra grupper.

– Huvudorsaken till detta är sannolikt

Om undersökningen

5 000 ungdomar deltog i undersökningen, och svarsfrekvensen låg på 15 procent.

40
procent har sett alkoholreklam i sociala medier.

28
procent har sett ett erbjudande om att köpa alkohol via sociala medier.

12
procent har köpt alkohol via privatpersoner på sociala medier under de senaste 12 månaderna.

”Vi vill att partierna lämnar ett lagförslag”

Mer än varannan svensk vill förbjuda alkoholreklam i sociala medier visar undersökning.

TEXT Johanna Andersson

Det är tydligt att den rådande lagstiftningen inte har hängt med i den digitala utvecklingen. Mycket i svensk alkoholreklamslagstiftning är svårtolkat och öppnar för stora gråzoner. Ett förbud skulle göra gråzonen mycket mindre, vilket gör det lättare för stora plattformar att plocka bort olaglig reklam mer effektivt, säger Irma Kilim som är drogpolitisk chef på IOGT-NTO.

Hon hoppas på en tydligare reglering av marknadsföringen och ett totalt reklamförbud, i synnerhet på plattformar där många unga vistas. Liknande förbud finns i ett flertal andra länder, däribland Litauen, Estland och Norge.

– who rekommenderar förbud av alkoholmarknadsföring och vi tycker att det är ett bra förslag. En ny statlig utred-

Foto: Nathalie C. Andersson

► IRMA KILIM

Drogpolitisk chef vid IOGT-NTO

ning visar också på behovet av att befria sociala medier från alkoholreklam, vilket vi tycker är jättebra.

IOGT-NTO:s valundersökning visar att

fyra av riksdagspartierna vill se över regelverket kring alkoholmarknadsföring.

– Ett förbud skulle ge en tydlig signal och nu vill vi att partierna presenterar ett lagförslag, att frågan ska utredas föreslogs redan 2017.

Enligt forskning bidrar alkoholreklam till ökad alkoholkonsumtion i allmänhet, i synnerhet bland unga.

– För det första förstärks alkoholnormen och alkohol normaliseras. Studier visar också att unga som exponeras för alkoholreklam tidigarelägger sin alkoholdebut – och dricker sig berusade i större utsträckning.

– Det är vanligt att alkoholindustrin använder sig av innehållsskapare och influencers online. Det är ett stort problem att konsumenter inte kan avgöra om ett innehåll, exempelvis på Instagram, är marknadsföring eller inte.

Foto: iStockphoto

Drogtestas mer – oftare oskyldiga

Risken för en tonåring att bli oskyldigt misstänkt för ringa narkotikabrott är dubbelt så stor för den som har föräldrar med låg inkomst.

Det skapar, menar han, ett legitimitetsproblem.

– Rättssystemets legitimitet riskeras då man ingriper mot oskyldiga. Systematiskt diskriminerande polisarbete riskerar att skada tilliten till samhället.

– Vi är bekymrade över att polisarbetet slår skevt mot vissa grupper eftersom ett framgångsrikt brottsförebyggande polisarbete bygger på att man har befolkningens tillit – inte minst i de områden som är mer socialt utsatta.

Den nya svenska studien visar att även om påföljden vid narkotikabrott är likartad oavsett härkomst testas ungdomar i utsatta områden i högre grad för narkotika. De är också oftare oskyldiga än de som testas i andra områden.

Foto: Pressbild

Felipe Estrada

att det stämmer, säger Felipe Estrada, professor i kriminologi vid Stockholms universitet.

Risken för en 15–20-åring att bli

oskyldigt misstänkt för ringa narkotikabrott är dubbelt så stor för den som har föräldrar med låg inkomst.

– Vissa grupper löper de facto en överrisk att bli oskyldigt testade.

Felipe Estrada är kritisk till den nya regeringens planer på att införa visitationszoner.

– **Det är en kriminalpolitisk reform** som man kan ställa sig ganska skeptisk till. Både på grund av tidigare forskning – men även eftersom polisen uppenbarligen redan i dag arbetar med visiteringar av oskyldiga människor. Sänker man tröskeln för att polisen ska kunna visitera utan skäligen misstanke så kommer skevheten i vilka som blir oskyldigt testade eller visiterade öka ytterligare och därmed diskrimineringen, säger han.

Enligt Felipe Estrada har antalet negativa testsvar ökat de senaste decennierna, och idag är nära vart fjärde testsvar negativt.

– Det gör att ungdomar känner sig utpekade redan från början, och det finns väldigt tydlig forskning där ungdomar i utsatta områden uppger att de räknar med att få vara med om det här.

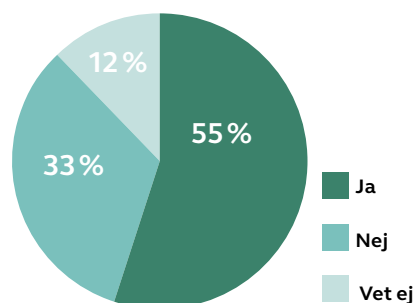
– Om visitationszoner införs är det viktigt att utvärdera om de är effektiva, och att försäkra sig om att vi som medborgare ska kunna veta att vi behandlas lika av staten när den ingriper i våra rättigheter, säger han.

Johanna Andersson

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes av Novus på beställning av IOGT-NTO i juni 2022. Syftet var att kartlägga attityder kring alkohol i åldrarna 18–79 år. 1030 intervjuer gjordes.

Anser du att alkoholreklam på sociala medier ska förbjudas?

Så svarade kvinnor och män

64
procent av kvinnorna vill se ett förbud.

74
procent av gruppen kvinnor 65–79 år vill se ett förbud.

44
procent av männen är emot ett förbud.

52
procent av gruppen män 30–49 år är emot ett förbud.

10 myter om beroende

Det finns för många myter kopplade till beroende. Det tycker Joar Guterstam, överläkare på Beroendecentrum Stockholm, som slår hål på tio av dem.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Spektra

Myt "Alkohol- och drogbruk går nedåt i åldrarna."

► **Fakta** Barn använder tvärtom beroendeframkallande medel allt mindre. 1999 hade drygt 50 procent av eleverna i årskurs 9 druckit minst ett glas alkohol före 14 års ålder. År 2020 hade andelen minskat till lite drygt 10 procent.

Myt "Vård är meningslöst om inte patienten själv är starkt motiverad."

► **Fakta** Patienter är ofta ambivalenta och motivationen kan stärkas under behandlingen. Att en person inte uttrycker förändringsvilja behöver inte betyda att insikt och motivation saknas helt.

Myt "De flesta som testar narkotika blir beroende."

► **Fakta** De flesta blir inte beroende. Tobak är den drog som flest som testar blir beroende av, uppskattningsvis 32 procent. För heroin uppskattas andelen till 23 procent, kokain 17 procent, alkohol 15 procent och cannabis 9 procent.

Myt "Patienter med beroende måste nå botten innan det blir en förändring."

► **Fakta** Det kan vända i alla olika faser av en beroendutveckling. Stora befolkningsstudier visar att de flesta med alkoholproblem vänder utvecklingen långt innan de "når botten". De flesta helt utan professionell hjälp.

Myt "Allt som höjer dopaminnivån i hjärnan ger beroende."

► **Fakta** Det krävs snabba och mycket starka höjningar av dopamin för att ge en beroendeframkallande effekt.

Myt "Summan av lasterna är konstant."

► **Fakta** Tvärtom ger minskad användning av en drog bättre resultat även för övriga droger. För många hänger problem-beteenden ihop. En person kanske använder kokain, men bara efter att ha druckit alkohol.

Myt "Att arbeta med beroende är otacksamt."

► **Fakta** Prognosen är bättre än många tror. En uppföljning av personer med tungt missbruk i Stockholm fann att två tredjedelar hade återhämtat sig efter fem år.

Myt "Illegala droger är farligare än alkohol och nikotin."

► **Fakta** De lagliga berusningsmedlen hör tvärtom till de farligare. Såväl alkohol som nikotin dödar många, och skadar ännu fler.

Myt "Alkohol- och drogproblem handlar om trauma."

► **Fakta** Utsatthet i barndomen är visserligen överrepresenterat bland patienter med beroende, men forskningen visar att det endast är en av många riskfaktorer. Att endast fokusera på den kan leda fel när det gäller att förebygga och behandla beroende.

Myt "Alkohol- och drogfrihet är målet för all behandling av beroende."

► **Fakta** Behandlingsframgång kan se ut på olika sätt och är inte svartvit. En öppen, respektfull attityd stärker patienters motivation till förändring.

”Det var totala skyggglappar”

I boken *En del av allt* gör överläkaren och författaren Christian Unge upp med relationen till sin pappa och hans alkoholproblem.

TEXT Eva Ekeroth FOTO Anna Svanberg

Christian Unges bok börjar i slutet. Han sitter i bilen och har just fått pappans diagnos: levercirrhos, det vill säga skrumplever. En dödsdom för den som är för sjuk för att klara en transplantation.

Trots att både han och hans bror nästan hela livet tyckt att pappan druckit för mycket har Christian Unge svårt att förstå. Ingen annan i omgivningen har hållit med om att pappan haft problem med alkohol. Dessutom är Christian Unge överläkare och träffar ofta patienter med leversvikt, men har ändå inte anat något. Han börjar febrilt leta efter någon annan

rimlig förklaring; någon ärftlig leversjukdom kanske, eller en oupptäckt hepatit?

– Det var mitt sätt att ta mig an detta. Jag hade ägnat så mycket tid åt att vara min pappas personliga läkare de sista åren, och ändå blev jag tagen på sängen. Hade han kommit till mig på akuten så hade jag tagit en massa prover, men det gjorde han ju inte. Levern är ett lurigt organ. Den har så mycket reservkapacitet att det inte syns något på utsidan förrän levern är helt slut.

Bekräftelsen på att alkohol är den enda rimliga förklaringen till sjukdomen ger Christian Unge skuldkänslor: ”Som son

”Det handlar så mycket om skuld. Jag borde ha kastat av mig det för länge sedan.”

borde jag protesterat högre. Som anhörig borde jag inte accepterat att dricka alkohol tillsammans med någon som dricker för mycket. Jag som medicinskt kunnig borde oftare ha påtalat de medicinska farorna.”

Skuldkänslor – så vanliga hos anhöriga till personer med beroendesjukdomar. Christian Unge har skuldkänslor både för att ha gjort för lite, och för mycket.

Din pappa var ju själv läkare, tror du inte att han anade något?

– Nej, jag tror det var totala skyggglappar, precis som att han var lungläkare och rökte.

Christian Unge vill förstå varför det blev som det blev och har letat sig bakåt i tiden. Han har intervjuat familjemedlemmar och pappans gamla arbetskamrater och vänner.

– Jag kan ana att det var ett konstant festande under de sena tonåren när han och hans kamrater var läkarstudenter. Några av hans kompisar har gått bort på grund av alkohol.

Christian Unge uppfattade aldrig att hans pappa drack särskilt mycket.

– Han drack väl två–tre öl varje kväll, han gillade öl, och kanske någon drink. Han var aldrig full i sociala sammanhang, aldrig aggressiv, aldrig bakfull på jobbet, och hade inte en sjukdag så länge han jobbade.

– Min bror har sagt att han uppfattade det som att det alltid fanns ett filter mellan pappa och oss. Särskilt på kvällarna, när han druckit.

Att ingen annan reagerade berodde på

att i föräldrarnas umgänge var alkohol ständigt förekommande.

– Alkoholen fanns alltid där. Man kunde inte umgås i sociala sammanhang utan alkohol. Tackade man nej så förstörde man.

Relationen till pappan var inget vidare, och Christian Unge ville inte alls gå i sin pappas fotspår.

– Pappa var så tydlig med att han blev besviken om man inte skaffade ett ”riktigt” jobb.

Till sist blev det ändå läkarutbildningen för Christian Unge, och utbildningen förde honom närmare pappan.

– Vi fick något att prata om, något som var neutralt och som engagerade oss båda.

I boken varvas minnesbilder, samtal och funderingar med korta avsnitt om levern:

”Om vi opererade bort hela din lever skulle fruktansvärda saker hända med din kropp inom ett par minuter. Du skulle vara död efter några få timmar, max något dygn. Om vi å andra sidan skar bort 1 274 gram av levern och lät 181 gram vara kvar skulle du överleva utan några andra symptom än ärret på din buk.”

– Jag har länge velat skriva en bok om glömda organ. Levern har varit ett intresse sedan länge.

Han hoppas att boken ska väcka debatt.

– Jag vill få människor att diskutera föräldraskap och relationer å ena sidan och anhörigperspektivet å den andra. Det finns hjälp att få. Det handlar så mycket om skuld. Jag borde ha kastat av mig det för länge sedan.

”Jag var bara tvungen att reda ut det direkt”

Att det är enklare att leva i ett förhållande där man delar grundläggande värderingar är de flesta överens om. Det gäller även alkohol.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Viktor Gårdsäter

◀ Anna Carlstedt och Magnus Hafström bor tillsammans i Stockholm under vinterhalvåret.

”Framförallt handlar det om förtroende och respekt.”

Anna Carlstedt

Par där den ena parten oftare dricker sig berusad än den andra, är mindre nöjda med relationen än om båda dricker ungefär lika mycket. Det visar en amerikansk forskningsstudie.

Så hur kan det fungera i ett förhållande där den ena är nykterist och den andra dricker alkohol? Accent träffade Anna Carlstedt, tidigare förbundsordförande för IOGT-NTO, och hennes man Magnus Hafström, som inte bara är icke-nykterist utan dessutom krögare.

Alkoholfrågan dök upp tidigt i deras relation.

– Redan innan vi var ihop skickade jag ett meddelande till Anna där jag skämtade om att jag, liksom författaren Charles Bukowski, hade problem. Svaret kom direkt: ”Då behöver vi prata”, berättar Magnus Hafström.

Han hade inte syftat på författarens alkoholproblem, men hon drog genast öronen åt sig.

– Jag har ju levat med alkoholproblem i familjen som barn och har en allt för stark medberoendepersonlighet för att orka vara tillsammans med någon som är alkoholberoende. Så jag var bara tvungen att reda ut det direkt, säger Anna Carlstedt.

Paret träffades när hon råkade hamna på Magnus Hafströms restaurang Smultron och tång, som ligger i Grundsund i Lysekils kommun.

– Jag lade genast märke till Magnus för att han var så positiv när vi beställde alkoholfritt. Han hade fått in nya sorter

och erbjöd oss, som var vana vid alkohol-fritt, att smaka och säga vad vi tyckte.

– Sedan fick jag den godaste svampsås jag någonsin ätit, och när jag sa det började han berätta i detalj hur den var tillagad. Jag blev imponerad av hans kunskap och passion för mat, särskilt som jag trodde att han var servitör. I själva verket hade han hoppat in för någon som var sjuk.

Efter besöket mejlade hon till restaurangen och tackade för bemötandet. Han svarade och kontakten fortsatte på Facebook. Det är snart sju år sedan. Nu har de varit gifta i ett år.

– Jag hade funderat ett tag på vad som skulle hända om jag träffade någon som inte är nykterist. Framför allt handlar det om förtroende och respekt för varför jag valt nykterhet. Mest oroade jag mig faktiskt för om jag skulle få förståelse för mitt engagemang – det är ju inte bara det att jag inte dricker. För mig är det så politiskt, säger Anna Carlstedt.

Även alkoholvanorna har betydelse.

– Jag har aldrig sett Magnus berusad. Även om han har druckit så blir han inte förändrad och han tar fortfarande ansvar. Han dricker bara alkohol i samband med måltider, sådant som passar till maten. Jag känner mig helt trygg med Magnus.

Om Magnus Hafström hade druckit mer och ofta varit berusad är hon inte säker på att det blivit något förhållande.

– Jag tror att jag hade tyckt att det var för jobbigt. Det hade triggat mycket som jag har varit med om tidigare i livet.

– Jag tycker inte heller att Anna alltid ►

”Jag ser fram mot att ta hand om en restaurang som inte serverar alkohol.”

Magnus Hafström

ska vara den som kör hem för att hon inte dricker. Det tycker jag att man ska turas om med. Och jag tycker det är roligt med de alkoholfria drinkarna. De kommer mer och mer. Jag väljer gärna sådana även om Anna inte är med, fyller Magnus Hafström i.

När de är i Grundsund är Anna Carlstedt ofta ensam om att vara nykterist. – Vi umgås mycket med Magnus syskon. De dricker inte heller mycket, och är alltid måna om att det ska finnas bra alternativ för mig. Och då blir det ju ofta som det brukar – att fler än jag dricker det alkoholfria och upptäcker att det är gott.

Hon tycker generellt att det blivit lättare att vara nykterist. – Krogarna har bättre utbud idag, och bartenders tycker ofta att det är kul om man ber om en alkoholfri drink. Det är inte så stor fråga längre.

Även om Magnus Hafström inte är nykterist delar han i mycket Anna Carlstedts syn på alkohol.

– Trots att han faktiskt delvis lever på alkohol så stöttar han den svenska alkoholpolitiken, har god kontakt med myndigheterna, och har tydliga regler för sig själv och sina anställda, säger hon. Efter många år i krogbranschen

▶ ANNA CARLSTEDT

Yrke: Utbildningsledare på KTH. **Ålder:** 51 år. **Bor:** I Stockholm. **Familj:** Magnus och två söner, 24 och 20 år.

har han sett många gå under på grund av alkohol.

– Faktiskt bokstavligen gå under. Därför har jag mina regler. Jag dricker aldrig dagen innan jag jobbar, vilket betyder att jag inte dricker alls under sommaren eftersom jag jobbar minst sex dagar i veckan. Jag dricker aldrig på jobbet, ingen ”städöl”, som många tar, och inte heller efter jobbet för att koppla av. En av mina styrkor är att jag kan somna lätt även om jag jobbat sent.

Även för personalen har han ställt upp regler.

– Man får inte komma bakfull till jobbet och vi dricker inte tillsammans efter jobbet. För att få beställa alkohol på restaurangen måste de anställda stämpla ut, byta om och gå ut bakvägen, för att sedan gå in genom entrén, som gäster. De får inte gå direkt från köket till baren och beställa, säger han.

Han har också god kontakt med alkoholhandläggarna i kommunen.

– Nu har vi precis fått en ny, men med den tidigare hade jag en nära relation. Jag kunde be honom om råd i olika frågor. Han tyckte att det var bra om vi träffades ibland, så jag brukade åka upp till honom med papper som skulle lämnas in.

Anna Carlstedt inflikar att restaurangen också har ett stort utbud av alkoholfritt.

– Jag försöker öka utbudet varje år och försöker ha lika många alkoholfria ölsorter som sorter med alkohol, säger Magnus Hafström.

Anna Carlstedt påpekar att även om

synen på alkohol är viktig så är det faktiskt inte det enda som avgör om ett förhållande fungerar.

– Det är nog lika viktigt för vår relation att vi har liknande värderingar och att vi befann oss i samma situation i livet när vi träffades. Vi var båda separerade sedan en tid och hade barn i sena tonåren.

De har dessutom kul tillsammans.

– Det är jätteviktigt. Jag brukar ha träningsvärk i skrattmusklerna efter några dagar med Magnus. Vi är otroligt olika, men vi har ett öppet sinne och följer gärna med på den andras intressen, säger hon.

Grundstenen i deras förhållande är ärlighet.

– I mitt tidigare förhållande så sa jag oftast: ”Bestäm du”. Men med Anna så tänker jag först efter vad jag verkligen vill innan jag svarar, säger Magnus Hafström.

– Det är känslspröten som man har efter att ha levt med missbruk i familjen. Om det börjar slira på ärligheten så triggas det en massa hos mig, säger Anna Carlstedt.

Med halvvuxna barn var det bara en fördel att de inte kunde bo ihop till en

början. Och fortfarande är de inte sambos på heltid.

– På sommaren har vi ett fjortondagars förhållande. Anna kommer ner till mig varannan vecka och då försöker jag ta någon dag ledigt. Att vandra är ett gemensamt intresse så det försöker vi hinna med. Och på vinterhalvåret flyttar jag upp till Anna i Stockholm, säger Magnus Hafström.

Nu har han kommit ännu närmare Anna Carlstedts värld: sedan 1 november är han restaurangchef på Tollare, IOGT-NTO:s folkhögskola.

– Jag ser fram emot utmaningen att vända minus till plus. Och att ha hand om en restaurang som inte serverar alkohol, säger han. ☺

▶ MAGNUS HAFSTRÖM

Yrke: krögare, restaurangchef på Tollare folkhögskola. **Ålder:** 59 år. **Bor:** I Grundsund från påsk till september och övriga året i Stockholm. **Familj:** Anna och två döttrar, 23 och 21 år.

Foto: Kira auf der Heide

”Trygga, nyktra vuxna är den bästa julklappen”

I år firas Vit jul för sextonde gången. Det blir konserter, budskap i sociala medier, och en mängd aktiviteter.

Vit jul 2022 Nyheter i år är bland annat Vit jul-konserter som genomförs tillsammans med Våra gårdar på fyra olika orter. Det blir en konsert varje advent i Falun, Bergvik, Växjö och Norrköping. Nytt för i år är också att Vit jul kommer att finnas på jobbplattformen LinkedIn.

Foto: Privat

Christina Medin

Vi har hög tolerans för alkohol kring högtider och många reflekterar inte över det ur barnens perspektiv. Vi vill visa att trygga, nyktra vuxna är den bästa julklappen, säger kampanjledaren Christina Medin, Junis.

Under december blir det dagliga inlägg med videoklipp i sociala medier.

– Vi jobbar intensivt för att sprida kunskap och bilda opinion. Vi vill också berätta om våra aktiviteter för barn och unga för att nå så många möjligt. På Instagram kommer det finnas en julkalender där människor berättar varför de väljer att fira en vit jul.

Förra årets kampanj ”Kapa en busskur” kommer att genomföras på luciadagen även i år.

– Vi uppmanar alla i rörelsen att sprida ljus över vårt budskap på lucia. Man kan pynta en busskur eller göra en torgaktivitet, dela ut flyers, skriva insändare eller besöka skolor. Det viktiga är att alla gör något.

Vit jul erbjuder också barn och unga, landet runt allt från pysselaktiviteter till att se på film tillsammans. Sök på vitjul.se/aktiviteter.

Johanna Andersson

Fler medlemmar till UNF

Värkning Ungdomens nykterhetsförbunds, UNF, värkningskampanj som avslutades den 10 november gav 300 nya medlemmar. UNF har även genomfört en medlemsundersökning som 10 procent av medlemmarna deltagit i.

Ulrica Ambjörn

Forskarnätverk fyller 20 år

NBV Forskarnätverket Vetenskap och allmänhet, där studieförbundet Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV, är medlem fyller 20 år i år. Nätverkets syfte är att främja dialog mellan forskare och allmänhet.

Ulrica Ambjörn

Ljus till minne av narkotikadöda

IOGT-NTO Den 1 november genomfördes den årliga ljusmanifestationen till minne av narkotikans offer på Sergels torg i Stockholm. IOGT-NTO Öst var arrangör tillsammans med Stockholms länsnykterhetsförbund.

Ulrica Ambjörn

Foto: iStockphoto

”Jag fick ett ’hmfr’ till svar, vilket jag tolkade som ett ja”

Medlemmen Bo ”Boa” Axelsson

Vad har IOGT-NTO för plats i ditt liv?

– Jag blev medlem på 1950-talet och har levt hela mitt liv i trakterna kring Motala, men har också rest runt mycket i världen. Jag har provat på att göra lite allt möjligt inom rörelsen. Nu är jag ordförande i två lokalföreningar.

Du är också ”känd från TV”?

– Just nu skriver jag på den tredje delen av min bokserie Boas ängar. När den andra boken kom ut var jag med i Babel och fick lovord från Jessika Gedin. De gjorde ett reportage om mig, och en reporter och en filmare var här på gården. Hela mitt liv finns med i böckerna. Jag har forskat mycket också, och tar upp ämnen från tidernas begynnelse och fram till våra dagar. Jag har en del annat på gång också, och eftersom jag har passerat 87 så gäller det att få allt färdigt.

Du har varit bokhandlare också?

– Ja, jag var ”provanställd” på Liljedahls bokhandel i Motala i 27 år och 5 månader. Först fick jag en provtjänstgöring på tre månader, efter det var bokhandlaren fortfarande lite osäker, men förlängde i ytterligare tre månader. Precis innan min provanställning skulle gå ut åkte han på semester, så jag frågade om jag skulle komma dagen därpå och jag fick ett ”hmfr” till svar, vilket jag tolkade som ett ja.

Text: Johanna Andersson Foto: Susanne Lundbäck

Ålder: 87 år. **Bor:** Härseby utanför Motala.

Familj: Två bonussöner. **Gör:** Författare och bokhandlare.

Foto: Privat

Hallå där
Tobias Tengström

1 Den 31 januari är stoppdatum för att nominera ledamöter till IOGT-NTO:s förbundsstyrelse till er i valberedningen. Vad förväntas av en ledamot i förbundsstyrelsen?

– Det handlar inte om att praktiskt genomföra projekt, utan att på ett mer övergripande plan kunna se samband och tänka hur organisationen behöver ordnas för att kunna utvecklas och växa.

2 Vilka har rätt att nominera?

– Alla medlemmar inom IOGT-NTO, och både föreningar och distrikt har rätt att nominera. Vi uppmanar föreningar och distrikt att ta upp frågan om att föreslå och nominera personer till förbundsstyrelsen på ett möte. Tänk bara på att den som nomineras måste vara tillfrågad innan man skickar in förslaget.

3 Om man tycker att man själv skulle passa i styrelsen då?

– Det går bra att föreslå sig själv.

Ulrica Ambjörn

Gör så här:

Gå in på iogt.se och sök på "valberedningar" för att hitta valberedningens formulär. Det går även att mejla till valberedningen@iogt.se. Förbundsstyrelsen väljs av IOGT-NTO:s kongress i juni.

”Nu spänner vi bågen”

IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete gör positiva avtryck i världen.

Internationellt IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete har nyligen utvärderats av Hotz & Hotzs konsulter, och generalsekreterare Johanna Davén är glad över resultatet. I rapporten fastslås att det finns stark evidens för att projektens mål har uppnåtts. Långa projekt med partners runt om i världen har lett till att projekten varit framgångsrika. Arbetet mot olika påverkansaktörer runt om i världen, bland annat alkoholindustrin, kräver ett ihärdigt och långsiktigt arbete.

– Man blir ju nästan generad och samtidigt jättestolt över att leda den här organisationen med dess unika kompetens. Våra partners ska också vara jättestolta, säger Johanna Davén, generalsekreterare för IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

Det är viktigt att det är en extern part som gör bedömningen.

– Vi har precis avslutat en sexårsperiod med projekt, och vi brukar utvärdera efter en sådan period när många projekt löper ut. Det känns klokt att ha någon

utifrån som följer upp våra partners arbete regelbundet.

Minskade biståndsanslag har dock tvingat organisationen att skära ned.

– Vi har tyvärr behövt säga upp sex medarbetare vid våra regionkontor på grund av minskade medel från givare – varav den största är Forumciv, säger hon.

Johanna Davén hoppas dock att det inte kommer att påverka arbetet i alltför stor utsträckning.

– Vi kommer att fortsätta stärka civilsamhällets organisationer och deras arbete för att minska skadorna från alkohol lokalt, regionalt och nationellt. Vi kommer att stödja något färre partners i något färre länder framöver, men vi minskar inte ambitionen när det gäller att uppnå resultat.

– Vi lutar oss inte tillbaka utan spänner bågen, och det kommer att bli intressant vad rapporten om fem år säger. Nu går vi in i en period med nya projekt. Hur världshändelser sedan påverkar vårt arbete har vi inte kontroll över.

Johanna Andersson

Foto: Pressbild

”Vi kommer att fortsätta stärka civilsamhället”, säger Johanna Davén.

Konst i världsklass lyser upp

Våra gårdar I Kristdala, Oskarshamns kommun, äger IOGT-NTO föreningen Mera Ljus huset som är ortens samlingslokal. Som en del av konstprojektet Oskarshamns Street Art fick föreningen möjlighet att låta den holländska

konstnären Telmo Miel få utsmycka husets fasad. Verket heter Förbättra speglar, och beskriver människans inre demoner, som vi behöver möta för att prioritera att jobba för att upprätthålla hoppet.

Källa: Våra gårdar

Foto: Våra gårdar

LÄS ACCENT PÅ WEBBEN

På accentmagasin.se/tidningsarkiv hittar du äldre utgåvor, från 2006 och fram till det senaste numret.

Gösta Vestlund hyllas i antologi

Foto: Maria Zaitzevsky Rundgren

i början av 1940-talet. Han var även rådgivare i Tanzania under Julius Nyereres epok, då man under 1970-talet ville bygga upp ett folkhögskoleväsende där.

– De skolorna finns kvar, men ser lite annorlunda ut i dag. En del har valt en inriktning mot yrkesförberedande folkhögskolor, men arvet efter folkbildningen finns definitivt kvar och de kallas Folk Development Colleges.

Under Vestlunddagarna diskuteras hur demokratin kan utvecklas och vilka mål, visioner, och hinder som finns.

– Boken behandlar allt från tankar om mänskliga rättigheter, visioner och utopier, till fake news och utvecklingen i USA. Den handlar också om den goda medborgaren och medborgaridealet. Klimatkrisen och hur olika värdesystem kolliderar i en alltmer global värld, samt den utmaning för demokratin som Rysslands krig mot Ukraina innebär, tas också upp, säger Kenneth Abrahamsson.

Att det just nu finns många hot mot demokratin i världen, och att det goda medborgerliga samtalet ofta uteblir, tycker han gör boken extra viktig.

– Internationellt har det kommit mycket forskning som visar att allt färre länder lever upp till demokratiska villkor, och att det skapas allt fler auktoritära system som kan benämnas som autokratier. Där förväntas människor inte vara aktiva i samhällsutvecklingen utan snarare vara undersåtar som inte deltar i samhällsdebatten. Starkt beskuren yttrande- och pressfrihet är ofta en följd, säger han.

Antologin lanserades under forskarkonferensen Mimer i Jönköping i november.

– Det är jättekul att boken är tryckt, och det känns underbart att kunna bidra med ett varmt tack till Gösta Vestlund för hans unika gärning inom svensk folkbildning, säger Kenneth Abrahamsson.

Johanna Andersson

+ Accents poddintervju med Gösta Vestlund inför hans 105-årsdag finns att lyssna på på accentmagasin.se/podcast.

Folkbildaren Gösta Vestlund har gjort ett stort avtryck inom folkhögskolor och folkrörelser såväl i Sverige som Internationellt.

Antologin *Demokratin som bildningsväg* (Carlssons förlag) bygger på texter och inlägg av tidigare medverkande vid Vestlunddagarna, en serie konferenser på temat ”demokratisera demokratin”. Boken rymmer bidrag från bland andra Ronny Ambjörnsson, Agneta Stark, Bengt Göransson, Tjia Torpe, Sverker Sörlin och Per Svensson. En av bokens tre redaktörer är Kenneth Abrahamsson, docent i pedagogik och ett välkänt namn i folkbildningskretsar.

– Gösta Vestlund var en unik person i utvecklingen av folkrörelser och folkbildning, och framför allt folkhögskolan, dess roll i samhället och demokratin. Allt färre länder i världen kan klassificeras som genuina demokratier. När världen står

både inför en klimatkris, ökad populism och falska sanningar samt en ekonomisk kris behöver demokratin stärkas på alla sätt som det är möjligt, säger han.

Gösta Vestlund blev 107 år gammal (han avled 2020), och hans liv speglar 1900-talets utveckling och Sveriges väg till ett modernt välfärdssamhälle. Han blev tidigt medlem i nykterhetsrörelsen och var en förkämpe för demokrati och debatterade flitigt mot svenska nazistanhängare.

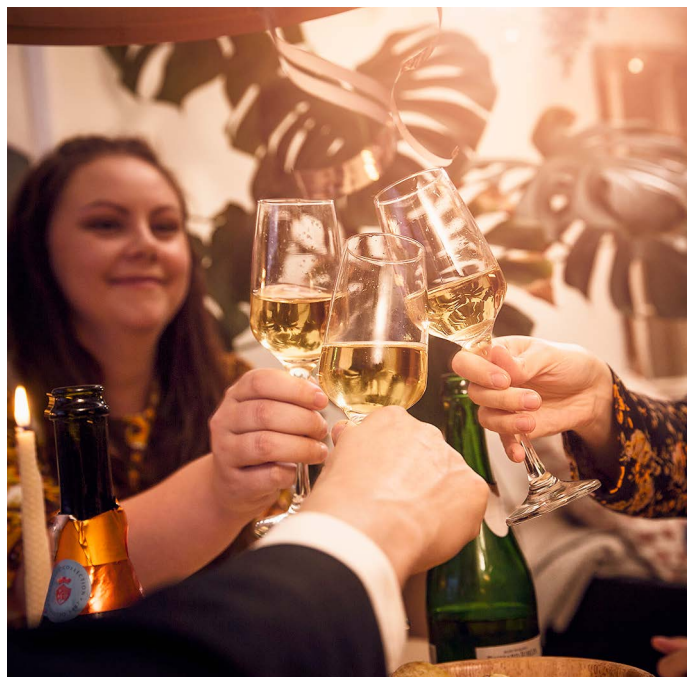
Han verkade under sitt liv vid flera folkhögskolor, bland annat som rektor på IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare i Nacka. Han var bland annat lärare till Sveriges tidigare statsminister Olof Palme på Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk

Bubblig nytt år!

Varför inte fira in det nya året med festligt
bubbel. Accents testpanel hjälper dig att välja.

TEXT Johanna Andersson FOTO Nicke Messo

Accents testpanel Erik, Hanna, Patrick, Agnes och John, har bedömt vilket mousserande vitt alkoholfritt bubbel som smakar, doftar och ser bäst ut.

MINETTO

► *Mousserande vitt vin, 79kr för 0,75 cl på Systembolaget 0,0 procent alkohol, veganskt.*

– Den doftar inte så mycket och är ganska smaklös. Frisk och lättdrucken, men jag hade hellre druckit den till jordgubbar under en sommardag än till nyårsfirandet, tycker Hanna.

Patrick smuttar på sitt glas och säger att han är benägen att hålla med:

– Den är god och luftig, varken torr eller besk – det kommer som olika nivåer av sötna och den är inte så gul utan mer sidenfärgad. Bubblorna är det bra fart på.

– Det var jättegott och jag gillar den orangea flaskan, flikar John in.

– Ibland kan jag tycka att alkoholfritt är lite för sött, men den här är lagom, säger Erik.

– Den smakar lite citrus och mycket syra, men den har inte supermycket bubblor, säger Agnes. ►

◄ Agnes och Hanna fann flera goda alkoholfria drycker till nyårsfirandet.

**Vad är
veganskt bubbel?**

Ett veganskt bubbel har inte klarnats eller gått igenom några andra behandlingar med animaliska produkter. Klarning innebär att grumlighet och fällningar tas bort, vilket i vissa fall görs med animaliska produkter.

RICHARD JULIN

► *Mousserande vitt vin, 89 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, 0,0 procent alkohol.*

– Den är lite champangegul, vilket är trevligt. Den är mindre söt och mer torr, säger Patrick.

De positiva omdömena haglar efter att testpersonerna har tagit en andra klunk av bubblen.

– Den smakar äpple och är lite mer mogen i smaken, säger Hanna.

– Eftersmaken är bra, vilket skapar en lite lyxigare känsla. Den här känns mer nyårs-kompatibel, säger Agnes.

– Den är godare, men den doftar inte så gott, utan ganska skarpt. Men den smakar verkligen bra efter ett tag, säger Erik, och får medhåll av de andra.

NOZECO

► *51 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, 0,4 procent alkohol, vegansk.*

Näsorna rynkas lite när glasen har fyllts, även om ingen tycker att bubblen smakar direkt dåligt.

– Den luktar väldigt mycket blomma på ett lite kemiskt sätt, och känns lite billigare, tycker Agnes.

Hanna håller med:

– Kanske fläder, den är väldigt söt.

– Jag gillade den efter första klunken, men sedan försvann smaken väldigt snabbt, och den är inte så komplex, säger John.

– Och har inte så mycket bubblor, men etiketten är fin, säger Erik.

– Det smakade gott i början, och den är fruktig och söt, men lite tråkig i smaken. Jag gillar däremot ordlekar så jag tycker om namnet, säger Patrick.

PRESTIGE CUVÉE

► *119 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, 0,0 procent alkohol, vegansk.*

– Torr smak, lite äpple. Det är lite dåligt med bubblor, men den smakar mest likt champagne av alla, om man gillar det, säger Hanna.

– Ja, om man vill ha något som smakar champagne ska man ta denna, instämmer John.

– Inte så sötsliskig som de andra. Den är torrast i smaken, och den fastnar mer, tycker Patrick.

– Den har en bra eftersmak som bara blir bättre. Det dyker upp lite olika smaker efterhand, vilket gör att den fortsätter att smaka gott, fortsätter John.

– Den smakar lite äpple och honung, en lite spännande smak som inte är lika ungdomlig som vissa av de andra, säger Agnes.

ODDBIRD SPUMANTE

► *88 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, 0,0 procent alkohol.*

– Den tappar mycket i smak snabbt, säger Patrick, och får medhåll av John:

– Den har en väldigt kort smak som inte ligger kvar, och ingen eftersmak. Den är varken söt eller sur, så det är bra balans, och den har en snygg förpackning och ser dyrare ut än de andra.

– Den smakar bra men lite, och är ganska söt, luktar som en läskedryck, ungefär som Champis, säger Hanna.

– Etiketten ser lite häftig ut, det ser ut som om den håller på att trilla ner. Jag tror att den är gjord i Göteborg, vilket gör den lite godare, säger Agnes. ☒

► Panelen tyckte däremot att vissa sorter hade en lite för kemisk lukt och smak.

► Favoriterna hade en lite mer komplex smak och tydligare eftersmak.

Drycker i testet

Nozeco 0,4 %
51 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, vegansk.

Favorit

Richard Julien, 0,0 %
Mousserande vitt vin, 89 kronor för 0,75 cl på Systembolaget.

Oddbird Spumante, 0,0 %
88 kronor för 0,75 cl på Systembolaget.

Favorit

Prestige Cuvée, 0,0 %
119 kronor för 0,75 cl på Systembolaget, vegansk.

Minetto, 0,0 %
Mousserande vitt vin, 79kr för 0,75 cl på Systembolaget, veganskt.

”Gemenskapen viktigast”

Föreningen Nyttä och nöje i Örebro har mottot **Av lust. Och lusten går inte att ta miste på när föreningen håller kurs i tunnbrödsbakning.**

TEXT Eva Ekeröth FOTO Kajsa Juslin

Solen **skiner** och framhäver höstens färger utanför Kärnhuset, IOGT-NTO:s och Junis lokal hos Café Skogen i Örebro. Men denna lördag får det vackra höstvädret stå tillbaka. Att stanna inomhus och lära sig baka tunnbröd, eller snarare tunna bröd eftersom även Hönökaka finns med, lockar mer.

Det är andra gången som Chris Eriksson håller kurs i tunnbrödsbak för lokalföreningen Nyttä och nöje.

– Den här gången tog jag med Hönökaka eftersom jag ville ha ett mjukare bröd också. Det tunnbröd vi bakar är i och för sig också mjukt, men görs i panna. Vi bakar det på kornmjöl och kryddar med anis och fänkål, säger hon.

– Det är så man gör i Jämtland-Härjedalen, men där kallas de inte tunnbröd utan mjukbröd. Tunnbröd är det ännu tunnare brödet som torkas och blir hårt, fyller deltagaren Siv Edvinsson, som varit mycket i de trakterna som barn.

Deltagarna delas in i två grupper. Den ena gruppen bakar tunnbröd och den andra Hönökaka före lunch. På eftermiddagen ska de byta.

Hönökakans deg jäser i assistenten.

– Den ska jäsa i trettio minuter, sedan ska den formas till runda kakor och gräd-

das på håll, säger Birgitta Wilson, som är ny medlem i föreningen.

– Jag är jätteny. Kompisar tog med mig hit i början av året. Det var gemenskapen och att man får göra olika saker som jag fastnade för, säger hon.

Ann Färnström Pettersson och Rikard ►

MJUKA TUNNBRÖD

Ingredienser
räcker till
12 tunnbröd

- 2 tsk fänkålsfrön
- 2 tsk anisfrön
- 3½ dl vetemjöl
- 3½ dl kornmjöl
- 1 tsk bikarbonat
- 1½ tsk salt
- 2 ½ dl filmjöl
- ½ dl mörk sirap

Steg för steg

- Mortla kryddorna.
- Blanda kryddorna med mjölet och salt i en bunke.
- Rör ner filmjöl och sirap och blanda till en smidig deg.
- Stjälp upp degen på ett väl mjölat bakkbord och dela i 12 delar.
- Kavla ut varje bit till en rund kaka, ca 3 mm tjock.
- Hetta upp en stekpanna utan fett. Borsta bort överflödigt mjöl från kakorna och stek dem några minuter på varje sida.
- Förvara de varma bröden i en ren bakduk.

◀ Birgitta Wilson gräddar hönökaka medan Chris Eriksson hjälper Siv Edvinsson och Vivi Nilsson att få rätt tjocklek på bröden.

▶ Ann-Britt Andersson Hagel har fått upp värmen i grillen så Rikard Bergsten kan grädda sitt bröd.

mer plats i skåpet hemma, säger hon.

Vivi Nilsson vänder Hönökakan på hällen och konstaterar att den börjar få fin färg. När den är färdiggräddad borstar Siv Edvinsson av överflödigt mjöl från nästa brödkaka och föser över den på hällen.

– Viken snits du fått in, utbrister Birgitta Wilson imponerad.

Föreningens ordförande, Ann-Britt Andersson Hagel, kommer in från uteplatsen där hon stått och passat grillen.

– Nu är det varmt. Ni kan komma ut och börja grädda, säger hon.

Det är tunnbröden som ska testas att grädda på grillen, som alternativ till stekpannan.

Rikard Bergsten lägger ett ogräddat tunnbröd på en pizzasten som ligger på grillen.

– Det räcker nog med fyrtio sekunder på varje sida, säger Ann-Britt Andersson Hagel, som konstaterar att temperaturen i grillen är uppe i 300 grader.

Doften av nybakat bröd sprider sig i huset och det är dags att värma på grönsakssoppan som hon har förberett hemma.

Hungriga bagare bänkar sig runt bordet. Även reporter och fotograf får smaka på soppan och de nygräddade bröden. Det smakar ljuvligt!

– Det är det här som är grejen. Det är

gemenskapen som är det viktiga; att baka och sedan äta soppa och smaka bröden tillsammans. Lära sig baka kan man ju egentligen göra på nätet, säger Chris Eriksson. ✖

Bergsten har delat tunnbrödsdegen och rullat delarna till små bollar. Nu kavlar de tunnbröd för fullt på köksbänken.

– Oj, vilken skillnad, utbrister Rikard Bergsten när han byter träkaveln mot en i marmor.

– Jag måste nog leta efter en sådan i second hand-butiker. Jag köper helst sådant som redan är tillverkat, lägger han till.

Helst bakar han med surdeg. Även Ann Färnström Pettersson gillar att baka.

– Och en sån här dag ger ju inspiration att fortsätta, säger hon.

Siv Edvinsson har en kasse full med kavlar. Hon tar upp en stor, ribbad kavel.

”Vi är en
traditionellt
kulturbärande
förening.”

Ann-Britt Hagel

– Den kallas rillkavel. En sån använder de i Jämtland när de ska kavla stora bröd till vedeldade ugnar.

Ett efter ett läggs de utkavlade bröden i stekpannan.

– Det är svårt när man inte vet hur länge de ska gräddas. Det blir lätt för mycket, konstaterar Inger Groth som ansvarar för gräddningen.

Nu har också Hönökakans deg jäst färdigt. Vivi Nilsson och Siv Edvinsson håller ut den på bakkbordet i det stora rummet utanför köket. De delar degen i 16 delar.

Ingen av dem bakar matbröd hemma.

– Jag gillar inte att baka matbröd eller

bullar, men allt annat bakar jag: småkakor, mjuka kakor, pajer och pannkaka, säger Vivi Nilsson.

Chris Eriksson visar hur kakorna ska kavlas ut. Mycket mjöl ska det vara. Med en kruskavel prickar hon de utkavlade kakorna. På så vis undviks bubblor i brödet och Hönökakan får sitt karakteristiska utseende.

Brödkakorna gräddas sedan på elektriska hållar. Någon vedeldad ugn finns inte tillgång till.

– Vi använder ett crêpes-järn och en elektrisk brödhäll. Brödhällen har jag köpt i en arabisk affär. Den är bättre än crêpes-järnet, men dyrare och tar mycket

Du är en del av lösningen

På ytan är det nyktra ställningstagande som alla vi medlemmar i IOGT-NTO har gemensamt ett löfte till oss själva. Vi väljer att leva våra liv fritt från alkohol och andra droger. Men även om ställningstagandet utgår från dig, får det effekter långt bortom dig själv. För när du säger nej till alkohol, säger du också nej till alkoholnormen. Du visar omvärlden att den inte kan förvänta sig att alla ska dricka. Du ger också en öppning för den som egentligen inte vill dricka att lättare kunna tacka nej. Det visar också studier: när en person väljer att inte dricka i ett sammanhang leder det till att andra i sammanhanget dricker mindre.

När du säger nej till alkohol säger du också nej till alkoholkulturen. Du visar med handling att det enorma lidande alkoholen orsakar är något vi inte kan acceptera. Du markerar att vi inte kan stödja en alkoholindustri vars affärsidé är att hämta de största vinsterna ur det största lidandet. När du säger nej till alkohol är det större än dig själv. När du väljer en nykter livsstil blir du också en del av lösningen.

Inte minst i jultider märker vi detta. Traditionellt har julen präglats av hög alkoholkonsumtion. Det leder till att julen, som borde handla om gemenskap

och värme, i många hem slutar med bråk och våld. Men få människor dricker i ett vakuum. Tvärtom, människor dricker oftast alkohol för att det bjuds och förväntas, ställs fram och hör till. Man dricker för att alkoholnormen finns där med sin osynliga närvaro, och alkoholkulturen oreflekterat får råda utan att utmanas. Därför har IOGT-NTO-rörelsen under många år drivit kampanjen Vit Jul. Det gör vi för att ställa våra medmänniskor frågan: Hör julen och alkoholkulturen verkligen ihop? Är det genom flaskan vi bygger julstämning? Frågar du gemene människa på gatan blir svaret allt oftare nej. Idag väljer nästan hälften av alla vuxna att fira julen utan alkohol. Så såg det inte ut innan vi startade Vit Jul. Det är ett resultat av ett enträget arbete av oss medlemmar. En person åt gången, ett samtal i sänder har vi lyft frågan och fått människor att reflektera, fundera och ta ställning. Tillsammans har vi gjort julen tryggare för många vuxna och barn. Tillsammans har vi fått fler att vilja bli en del av lösningen. Men än är vi inte i hamn. Än behöver vi bli fler som vill vara del av lösningen.

Lucas Nilsson

”Du visar med handling att det enorma lidande alkoholen orsakar är något vi inte kan acceptera.”

Lucas väljer

 Alla som ignorerat alla övertramp av mänskliga rättigheter i Qatar och som rasar först när alkohol stoppats. Öl kan inte väga tyngre än människovärdet.

 Alla ni i IOGT-NTO-landet som arrangerar öppna julfiranden. Julen är en tid för gemenskap och medmänsklighet, både med nära och med främmande.

 Tyskland vill legali-sera cannabis, vilket skulle få enorma konsekvenser inte bara för tyskarna utan för hela Europa. Sverige och EU måste agera!

 FÖLJ LUCAS
Facebook: facebook.com/iogtntoFO/
Instagram: @luc.nil

Visste du att du kan **lyssna** på reportage och intervjuer från Accent?

accentpodden

Finns där du hittar dina podcasts eller på accentmagasin.se/podcast

SOBER HEALTH

En träningskollektion från IOGT-NTO

iogt-nto.topline.se

KALENDARIMUM

DECEMBER

21

Vit jul-aktiviteter
Mellan 21 december och 8 januari anordnas det roliga, mysiga och juliga Vit jul-aktiviteter för barn i hela landet.

FEBRUARI

28

Sista dag för föreningsårsmöten
Alla föreningar inom IOGT-NTO ska hålla årsmöte senast sista februari varje år.
Läs mer på iogt.se/medlemssidor/aret-med-foreningen

MARS

31

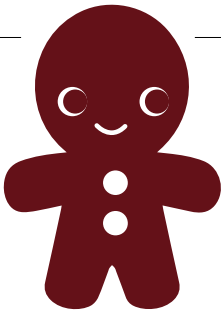
Sista dag för ansökan av stipendier och verksamhetsbidrag
Medlemmar och verksamheter inom IOGT-NTO och IOGT-NTO-rörelsen har möjlighet att få ekonomiskt stöd för viss verksamhet genom att söka de stipendier och verksamhetsbidrag som delas ut årligen.
Läs mer på iogt.se/medlemssidor/stipendier-och-fonder/

Nyktra julfiranden!
Under högtider kan längtan efter nyktra sammanhang vara extra påtaglig. Letar du efter ett nyktert julfirande att delta i? Eller anordnar din förening träffar och firanden under julhelgen? Vi har samlat (och fortsätter samla!) IOGT-NTO-föreningars nyktra julfiranden på hemsidan – varmt välkommen till ett firande nära dig!
Läs mer på iogt.se/medlemssidor/nyktert-firande

ENGAGERA DIG I VIT JUL-KAMPANJEN!

Årets Vit jul-kampanj är full gång och ditt engagemang behövs! Med gemensamma krafter kavlar hela IOGT-NTO-rörelsen upp ärmarna för att skapa trygga och fina julminnen för fler barn.
Läs mer på vitjul.se/iogtnto

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen

Postadress:
Box 12825
112 97 Stockholm

Faktureringsadress:
Box 12132,
102 24 Stockholm

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00
E-post: info@iogt.se
E-post Medlems- och givarservice: medlemsservice@iogt.se

Har vi rätt e-post-adress till dig?

Nu kan du som har Bank ID själv logga in i vårt medlemsregister och se din medlemsperiod, dina värvningar, uppdatera dina kontaktuppgifter mm. All information finns här:
iogt.se/medlemssidor/till-mina-sidor

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Twitter: [@iogtnto](https://twitter.com/iogtnto)

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Du vet väl att Accent finns som webbtidning?

Prenumerera på Accents nyhetsbrev så
får du veckans nyheter och reportage
direkt via mejl varje fredag!
Prenumerationen kostar inget.

Scanna koden med din
mobilkamera, eller gå in på
accentmagasin.se/nyhetsbrev.

